

Pētnieciskā pakalpojuma sniegšana romu stratēģiskā ietvara īstenošanas monitoringa pilnveidošanai projekta „Latvijas romu platforma VI” ietvaros

Pētījuma ziņojums

Pasūtītājs: Kultūras ministrija

Kultūras ministrija

Izpildītājs: Nodibinājums “Baltic Institute of Social Sciences”

Rīga
2022. gada 31. augusts

Saturs

Saturs.....	2
Ievads un pētījuma konteksts.....	3
Latvijas nacionālajā līmenī noteiktie romu situācijas novērtējuma rādītāji un to datu avoti.....	5
Eiropas Pamattiesību aģentūras rādītāju izvērtējums	6
ES romu stratēģiskā ietvara vienlīdzībai, iekļaušanai un līdzdalībai horizontālie mērķi.....	7
1. mērķis: novērst pret romiem vērstu attieksmi un diskrimināciju (<i>Fight and prevent antigypsyism and discrimination</i>).....	7
2. mērķis: nabadzības un sociālās atstumtības mazināšana	12
3. mērķis: līdzdalības veicināšana caur pilnvarošanu, sadarbību un uzticēšanos.....	15
ES romu stratēģiskā ietvara vienlīdzībai, iekļaušanai un līdzdalībai nozaru mērķi.....	19
4. mērķis: paaugstināt efektīvu vienlīdzīgu piekļuvi kvalitatīvai iekļaujošai vispārējai izglītībai	19
5. mērķis: paaugstināt efektīvu vienlīdzīgu piekļuvi kvalitatīvai un noturīgai nodarbinātībai	22
6. mērķis: uzlabot romu veselību un efektīvu vienlīdzīgu piekļuvi kvalitatīviem veselības aprūpes un sociālajiem pakalpojumiem.....	24
7. mērķis: paaugstināt efektīvu vienlīdzīgu piekļuvi adekvātam nesegregētam mājoklim un pamata pakalpojumiem.....	27
Kopsavilkums par ES romu līdztiesības, iekļaušanas un līdzdalības stratēģiskā satvara uzraudzības sistēmā iekļautajiem rādītājiem un to datu avotiem.....	32
Priekšlikumi datu vākšanai un romu situācijas monitoringa sistēmas uzlabošanai Latvijā.....	34
Summary	37
Anotācija.....	41

Ievads un pētījuma konteksts

Eiropas Komisija ir izveidojusi ES romu stratēģisko ietvaru vienlīdzībai, iekļaušanai un līdzdalībai līdz 2030. gadam (*EU Roma Strategic Framework for Equality, Inclusion and Participation until 2030*)¹, kurā noteikti trīs horizontālie un četri nozaru (izglītības, nodarbinātības, veselības aprūpes un mājokļa pieejamības) politikas mērķi. To sasniegšanu ir plānots uzraudzīt ar ES līmenī kopīgu indikatoru/ rādītāju ietvaru, kurš vienlaikus ņem vērā dalībvalstu specifiskās iezīmes. Eiropas Pamattiesību aģentūra ir izstrādājusi šādu uzraudzības rādītāju piedāvājumu², kurš ir saskanīgs ar citiem ES līmeņa mērķiem sociālās iekļaušanas un nabadzības mazināšanas, izglītības, nodarbinātības, veselības veicināšanas u.tml. politikas jomās³.

Komentējot izstrādāto rādītāju piedāvājumu, Eiropas Pamattiesību aģentūra norāda, ka izstrādātie rādītāji ir aizpildāmi ar dalībvalstu nacionālajā līmenī savāktajiem datiem. Plānots, ka **galvenie rādītāji būs obligāti un saistoši visām dalībvalstīm** (turpmāk tekstā – galvenie indikatori/ rādītāji). Aģentūra atzīst, ka tomēr galvenajiem rādītājiem būs iespējams izsekot tikai tad, ja dalībvalstis apkopo attiecīgos datus iedalījumā pēc romu etniskās izcelsmes vai cita atbilstoša aizstājēja rādītāja (piemēram, balstoties uz citiem sociāli ekonomiskajiem rādītājiem, kas palīdz noteikt sociālās atstumtības riska grupas). Gadījumā, ja dalībvalstis nevāc kvantitatīvus datus dalījumā pēc etniskās izcelsmes vai līdzīgiem parametriem, tām ir jāmeklē alternatīvi veidi, kā nodrošināt piemērotu datu iegūvi nākotnē.

Citi Eiropas Pamattiesību aģentūras dokumentā piedāvātie rādītāji tiek saukti par sekundārajiem jeb **izvēles rādītājiem** (turpmāk tekstā – izvēles rādītāji). Šeit Eiropas Pamattiesību aģentūra atzīst, ka ne visi rādītāji var attiekties uz visām dalībvalstīm. Tāpēc katrai dalībvalstij ir nepieciešams novērtēt rādītāju atbilstību savas valsts kontekstam, pamatojoties uz romu iedzīvotāju skaitu un citiem apsvērumiem⁴. Pamatojot rādītāju izstrādi romu situācijas monitoringam, Eiropas Pamattiesību aģentūra atsaucas uz vairākiem pēdējo desmit gadu laikā sagatavotajiem dokumentiem, novērtējumiem un komunikāciju ar iesaistītajām pusēm. Būtiski, ka šajos iepriekšējos situāciju monitoringos informācija par Latviju ir iekļauta fragmentāri⁵.

Ņemot vērā iepriekš minēto, šī pētījuma mērķis ir veikt priekšizpēti romu stratēģiskā ietvara īstenošanas monitoringa pilnveidošanai. Tās ietvaros ir veikta pieejamo datu avotu par romu situāciju Latvijā apkopošana un analīze par šo datu atbilstību Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūras sagatavoto rādītāju kopumam. Tā rezultātā ir izstrādāti priekšlikumi trūkstošo datu iegūšanai, t.sk., projekta “Latvijas romu platforma VI” ietvaros, balstoties uz

¹ Eiropas Savienības 2021.gada 12.martā apstiprinātais Eiropas Padomes ieteikums par romu līdztiesību, iekļaušanu un līdzdalību.

Pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/lv/TXT/?uri=CELEX%3A32021H0319%2801%29>

² Eiropas Pamattiesību aģentūras sagatavotā ES romu līdztiesības, iekļaušanas un līdzdalības stratēģiskā satvara uzraudzības sistēma. Pieejama: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/2020-portfolio_of_indicators_working-paper_en.pdf, 4.lpp.

³ Turpat, 8.-9.lpp.

⁴ Turpat, 17.lpp.

⁵ Sk. piemēram dokumentu: European Commission (2019), Commission Staff Working Document – Roma inclusion measures reported under the EU Framework for NRIS, accompanying the Communication from the Commission to the European Parliament and the Council – Report on the implementation of national Roma integration strategies (COM(2019) 406), SWD(2019) 320, Brussels, 5 September 2019. (sk. 29.08.2022.)

iepriekš Eiropas Pamattiesību aģentūras noteikto, kuri rādītāji būs saistoši visām ES dalībvalstīm. Izstrādājot priekšlikumus, ir ņemta vērā datu vākšanas šaurās un sociālās atstumtības riskam pakļautās iedzīvotāju grupās specifika un līdz šim Latvijā iepriekš gūtā pieredze romu un citu līdzīgu mērķa grupu aptauju organizēšanā.

Vērtējot dažādu Eiropas Pamattiesību aģentūras rādītāju atbilstību Latvijas situācijas, jāņem vērā, ka, saskaņā ar Latvijas oficiālās statistikas datiem⁶, romu skaits 2022. gada sākumā bija 4784 personas, kas ir 0,26% no visiem Latvijas iedzīvotājiem. Savukārt PMLP dati uz 01.01.2021.⁷ liecina, ka Latvijā dzīvoja 6568 romi (pēc CSP 2021. gada sākumā – 4838 romi). Aplūkojot gan oficiālās statistikas, gan PMLP datus par romu skaitu ilgākā laika posmā, redzams, ka oficiāli reģistrētais romu skaits samazinās, lai gan daļa romu tautību iedzīvotāju izvēlās savu tautību pasē nenorādīt, tāpēc faktiskais romu iedzīvotāju skaits ir lielāks⁸. Izvērtējot oficiālās statistikas datu sadalījumu vecuma griezumā, secināms, ka visbiežāk savu etnisko piederību nav norādījuši 25-44 gadus veci romu tautības iedzīvotāji.

Tāpat jāņem vērā, ka galvenais dokuments, kurš Latvijā izveidots, lai nodrošinātu ES romu stratēģiskā ietvara vienlīdzībai, iekļaušanai un līdzdalībai mērķu izpildi, ir “Plāns romu stratēģiskā ietvara pasākumu īstenošanai 2022. – 2023.gadam”. Tas vienlaikus parāda Latvijas politikas veidošanas ietvaru, apkopo informāciju par romu situāciju Latvijā un nosaka virkni nacionālā līmenī saistošu romu situācijas monitoringa rādītāju (un to datu avotus). Attiecīgi, izvērtējot Eiropas Pamattiesību aģentūras izstrādātus rādītājus, tie tiks salīdzināti ar “Plānā romu stratēģiskā ietvara pasākumu īstenošanai 2022. – 2023.gadam” iekļautajiem rādītājiem, norādot tos, kuri izmantojami arī monitoringam ES līmenī.

Sasniedzot iepriekš minēto pētījuma mērķi, šī ziņojuma ietvaros ir aplūkotas šādas tēmas: (1) sniegts īss pārskats par Latvijas politikas plānošanas dokumentos minētajiem rezultatīvajiem rādītājiem attiecībā uz romu situācijas monitoringu; (2) Eiropas Pamattiesību aģentūras indikatoru analīzes rezultāti – atbilstošo rezultātu rādītāju potenciālo datu avotu identificēšana, iespēju un trūkumu analīze attiecībā uz pieejamo datu avotu tālāku izmantošanu romu situācijas monitoringam; (3) kopsavilkums par galveno rādītāju un citām datu grupām, kuras Latvijā netiek apkopotas; (4) priekšlikumi datu vākšanai un romu situācijas monitoringa sistēmas uzlabošanai Latvijā.

Pētījuma ziņojumu izstrādāja nodibinājums “Baltic Institute of Social Sciences”.

⁶ Latvijas Oficiālās statistikas portāls. IRE040. Iedzīvotāju skaits pēc tautības un pa vecuma grupām gada sākumā 2011 – 2022. Romi. (skatīts 29.08.2022.)

⁷ PMLP (2021). Latvijas iedzīvotāju sadalījums pēc nacionālā sastāva un valstiskās piederības (01.01.2021.). Pieejams: <https://www.pmlp.gov.lv/lv/media/2885/download> (sk.29.08.2022.)

⁸ Plāns romu stratēģiskā ietvara pasākumu īstenošanai 2022. – 2023.gadam, 7.lpp.; Romi Latvijā. Pētījuma ziņojums (2015). SIA “Latvijas Fakti”, Sabiedrības integrācijas fonds. Pētījums publicēts projekta “Dažādi cilvēki. Atšķirīga pieredze. Viena Latvija II” Nr. JUST/2013/PROG/. AG/4978/AD ietvaros, kurš saņēmis Eiropas Savienības PROGRESS programmas finansiālu atbalstu, Pieejams: https://issuu.com/sif2015/docs/petijums_romi_lavija (sk. 29.08.2022.), 17.lpp.

Latvijas nacionālajā līmenī noteiktie romu situācijas novērtējuma rādītāji un to datu avoti

Dokuments, kurā definēti rezultatīvie rādītāji romu situācijas novērtējumam un uzraudzībai, ir Plāns romu stratēģiskā ietvara pasākumu īstenošanai 2022. – 2023.gadam. Tie ietver gan horizontālos jautājumus, kā arī aktivitātes attiecībā uz romu situācijas uzlabošanu izglītības, nodarbinātības, veselības un mājokļa politikas jomās.

Būtiskākais datu avots, kas apkopo informāciju par visām iepriekš minētajām politikas jomām ir **2015. gadā veiktais pētījums “Romi Latvijā”**, kura ietvaros veikta romu aptauja, sasniedzot 365 respondentus⁹. Romu aptauja ir būtisks informācijas avots arī par virkni Eiropas līmenī noteikto rezultātu rādītāju vērtībām.

Savukārt, izvērtējot ES fondu ieguldījumu, būtisks papildu datu avots ir ziņojums **“Vidusposma izvērtējums par horizontālā principa “Vienlīdzīgas iespējas” īstenošanas ietekmi uz dzimumu līdztiesības veicināšanu, personu ar invaliditāti tiesību ievērošanu un iekļaušanu, diskriminācijas novēršanu 2014.-2020. gada Eiropas Savienības fondu plānošanas periodā”**¹⁰, kura ietvaros ir aplūkotas ESF ieguldījumu izglītībā, nodarbinātībā un veselības veicināšanā mērķa grupas, t.sk., piederības pie mazākumtautību grupām (t.sk., romiem) griezumā. Šie dati ļauj novērtēt, vai romu piekļuve atbalsta pasākumiem ir vienlīdzīga sabiedrības kopumā ieguvumiem.

⁹ Romi Latvijā. Pētījuma ziņojums (2015). SIA “Latvijas Fakti”, Sabiedrības integrācijas fonds. Pētījums publicēts projekta “Dažādi cilvēki. Atšķirīga pieredze. Viena Latvija II” Nr. JUST/2013/PROG/. AG/4978/AD ietvaros, kurš saņēmis Eiropas Savienības PROGRESS programmas finansiālu atbalstu, Pieejams: https://issuu.com/sif2015/docs/petijums_romi_lavija (sk. 29.08.2022.)

¹⁰ Pieejams: https://www.esfondi.lv/upload/izvertejumi/biss_petijuma_zinojums_08_03_2019.pdf (sk. 29.08.2022.)

Eiropas Pamattiesību aģentūras rādītāju izvērtējums

Eiropas Pamattiesību aģentūras izstrādāto romu situācijas uzraudzības rādītāju analīzes un atbilstības Latvijas kontekstam izvērtējums ir strukturēts atbilstoši rādītāju specifiskajiem mērķiem, nodalot galvenos un izvēles rādītājus, kā arī procesa rādītājus atbilstoši tam, kā šie rādītāji ir strukturēti Eiropas Pamattiesību aģentūras sagatavotajā ES romu līdztiesības, iekļaušanas un līdzdalības stratēģiskā satvara uzraudzības sistēmā¹¹.

Galveno indikatoru/ rādītāju mērķis ir noteikt tematiskās jomas būtību, kuru papildina izvēles indikatori, kuri var papildināt galvenajos indikatoros ietverto informāciju vai to aizvietot gadījumos, kad galvenā rādītāja izteikšanai nepieciešamie dati nav pieejami. Galvenie indikatori ir minimālais rādītāju kopums, kurš ir jāpieņem dalībvalstīm. Izvēles rādītājus dalībvalstis var iekļaut, ja tie atbilst nacionālajam kontekstam. Dalībvalstis var arī attīstīt trešā (nacionālā) līmeņa rādītājus, kuri ir izstrādāti, sasniedzot valstij specifiskus mērķus saistībā ar romu iekļaušanu (sk. Plānu romu stratēģiskā ietvara pasākumu īstenošanai 2022. – 2023.gadam). Papildus tam dokuments piedāvā arī procesa indikatorus, kurus var piemērot, lai raksturotu valsts līmenī īstenotās aktivitātes romu līdztiesības, iekļaušanas un līdzdalības veicināšanai.

Visi Eiropas Pamattiesību aģentūras sagatavotajā ES romu līdztiesības, iekļaušanas un līdzdalības stratēģiskā satvara uzraudzības sistēmā sagatavotie galvenie un izvēles rezultāta rādītāji tiks raksturoti, sadalot tos atbilstoši mērķu klasifikācijai (horizontālie un nozares) un to apakšmērķiem un sniedzot šādu informāciju tabulas formā: (1) rādītāja nosaukums atbilstoši uzraudzības sistēmas definējumam un tā kārtas numurs (ja attiecināms), (2) uzraudzības sistēmas piedāvājumā minētais/ piedāvātais datu avots un (3) atzīme par to, vai otrajā punktā piedāvātajā datu avotā ir iekļauta informācija par Latviju. Zem katras rādītāju tabulas ir sniegti komentāri par to, kādi apsvērumi jāņem vērā, izmantojot attiecīgo rādītāju Latvijas situācijā. Brīvā formā sniegtais komentārs ietver katra rādītāja iespēju un trūkumu analīzi Latvijas kontekstā.

Papildus iepriekš minētajam dokumentā minētie procesa rādītāji tiks analizēti tabulas formā, iekļaujot informāciju par (1) procesa rādītāja nosaukumu un (2) atzīmi, vai tas ir saistošs Latvijas situācijā, izvērtējot no “Plānā romu stratēģiskā ietvara pasākumu īstenošanai 2022. – 2023.gadam” iekļauto rezultāta rādītāju viedokļa. Tiem procesa rādītājiem, kuriem atbilstošs vai tuvu līdzīgs rādītājs ir noteikts Plānā, ir norādīts atbilstošais pasākuma kārtas numurs. Papildus norāde pievienota tiem procesa rādītājiem, kuri neatbilst Latvijas kontekstam (šādas problēmas vai vajadzības nav identificētas līdzšinējos dokumentos).

Visi turpmākajā ziņojuma izklāstā izmantotie iedalījumi mērķu grupās un apakšgrupās, kā arī piedāvāto rādītāju nosaukumi un to kārtas numurs (ja attiecināms) atbilst Eiropas Pamattiesību aģentūras dokumentā dotajiem nosaukumiem, tulkojot tos latviešu valodā.

¹¹ Eiropas Pamattiesību aģentūras sagatavotā ES romu līdztiesības, iekļaušanas un līdzdalības stratēģiskā satvara uzraudzības sistēma. Pieejama: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/2020-portfolio_of_indicators_working-paper_en.pdf, 19.-34.lpp.

ES romu stratēģiskā ietvara vienlīdzībai, iekļaušanai un līdzdalībai horizontālie mērķi

Horizontālais mērķis sīkāk iedalās trīs apakšmērķos: (1) novērst pret romiem vērstu attieksmi (*antigypsyism*) un diskrimināciju, (2) mazināt nabadzību un sociālo atstumtību un (3) līdzdalības veicināšanu caur pilnvarošanu, sadarbību un uzticēšanos.

1. mērķis: novērst pret romiem vērstu attieksmi un diskrimināciju (*Fight and prevent antigypsyism and discrimination*)

Šis rādītāju grupas mērķis ir atspoguļot izmaiņas romu diskriminācijas rādītājos, iedzīvotāju vispārējo attieksmi pret romiem un potenciālās naida noziegumu tendences, kā arī izmaiņas pret romiem vērstas attieksmes un daudzpusīgās/ saliktajās diskriminācijas formās, kas, piemēram, skar romu sievietes un bērnus.

Galvenie rezultāta rādītāji:

Rādītājs	Piedāvājumā norādītais datu avots	Pieejama informācija par Latviju
1) Iedzīvotāju īpatsvars, kuri jūtas diskriminēti tāpēc, ka ir romi, jebkurā no jomām, kas aptvertas aptaujā pēdējo 12 mēnešu laikā	Nav zināms, potenciāli FRS	Pieejama (nosacīti)
2) Iedzīvotāju īpatsvars, kurš nejūtas ērti, dzīvojot kaimiņos romu tautības cilvēkiem	FRS	Pieejama Definēts alternatīvs datu avots atbilstoši Latvijas Plānam

Piezīme: FRS (Fundamental Rights Survey 2019) ir Eiropas Pamattiesību aģentūras Pamattiesību aptauja

Vērtējot pirmā galvenā rezultāta rādītāja atbilstību, norādāms, ka šobrīd pieejamajos Pamattiesību aptaujas rezultātu publiskajos ziņojumos Eiropas Pamattiesību aģentūras mājas lapā nav informācijas, ka tas ir pieejams dalījumā pēc romu tautības. Attiecīgi informācijas pieejamība vērtēta kā nosacīta. Piedāvājot dalībvalstīm izmantot attiecīgās aptaujas ietvaros iegūto rādītāju, Eiropas Pamattiesību aģentūrai būtu jānodrošina arī atbilstošu sociāli demogrāfisko jautājumu uzdošanu, lai varētu identificēt personas piederību romu tautībai vai iekļaut citus atbilstošus aizvietojošus rādītājus, kā to norāda uzraudzības rādītāju sistēmas ievadā.

Tomēr sagaidāms, ka gadījumā, ja atkārtotā aptaujā minētais jautājums tiks precizēts tādējādi, ka tiks noskaidrota aptaujas dalībnieku piederība romu tautībai (vai citādi), Latvijas gadījumā ticams rezultāts netiks sasniegts. Tas tāpēc, ka, ņemot vērā potenciālo kopējo aptaujāto skaitu Latvijā (saskaņā ar aptaujas aprakstu – aptuveni 1000 respondentu) un romu tautības iedzīvotāju skaitu Latvijā, prognozējams, ka netiks sasniegts pietiekams romu tautības respondentu skaits, lai varētu veikt aprēķinus šajā iedzīvotāju apakšgrupā. Gadījumā, ja Latvijai, izpildot ES romu līdztiesības, iekļaušanas un līdzdalības stratēģiskā satvara uzraudzības sistēmas ietvaros definētās prasības, būs nepieciešams mērīt galvenos rezultāta

rādītājus, šī rezultāta rādītāja noteikšana veicama atsevišķas romu tautības iedzīvotāju aptaujas ietvaros.

Otrs galvenā rādītāja iegūšana jau ir nodrošināta Eiropas Pamattiesību aģentūras Pamattiesību aptaujas ietvaros. Latvijas gadījumā alternatīvais datu avots atbilstoši “Plānam romu stratēģiskā ietvara pasākumu īstenošanai 2022. – 2023.gadam” ir M. Kaprāna, I. Mieriņas un A. Saulīša (2021) sagatavotais pētījums “Starpkultūru stereotipi un aizspriedumi Latvijā”, kurā rādītājs ietver mazliet atšķirīgu formulējumu – nevēlēšanos, ka romu tautības pārstāvji dzīvo kaimiņos. Nepieciešamības gadījumā (ja Eiropas Pamattiesību aģentūras aptaujas dati pārskatu sagatavošanas brīdī nav pieejami) arī šo datu avotu var izmantot otrā galvenā rādītāja noteikšanai.

1A apakšmērķis: Diskriminācijas, aizskaršanas, naida noziegumu un naida runas pret romiem novēršana

Izvēles rezultāta rādītāji:

Rādītājs	Piedāvājumā norādītais datu avots	Pieejama informācija par Latviju
Iedzīvotāju īpatsvars, kuri piedzīvojuši naida motivētu aizskārumu (kopumā piecas reizes) tāpēc, ka pieder romu tautībai pēdējo 12 mēnešu laikā pirms aptaujas, 16 un vairāk gadu vecumā	Nav zināms, potenciāli FRS	Pieejama (nosacīti)
Iedzīvotāju īpatsvars, kuri piedzīvojuši fizisku uzbrukumu tāpēc, ka pieder romu tautībai (no visiem aptaujas dalībniekiem) pēdējo 12 mēnešu laikā, 16 un vairāk gadu vecumā	Nav zināms, potenciāli FRS	Pieejama (nosacīti)

Piezīme: FRS (Fundamental Rights Survey 2019) ir Eiropas Pamattiesību aģentūras Pamattiesību aptauja

Līdzī kā iepriekš, abu 1A apakšmērķa izvēles rādītāju noteikšana ir atkarīga no Eiropas Pamattiesību aģentūras Pamattiesību aptaujā ietvertajiem jautājumiem un datu griezumiem. Jāņem vērā, ka šobrīd pieejamajos Pamattiesību aptaujas rezultātu publiskajos ziņojumos Eiropas Pamattiesību aģentūras mājas lapā nav informācijas, ka būtu pieejams dalījums pēc romu tautības. Informācijas iegūšanas iespējas un riski romu tautības iedzīvotāju grupā atbilst tām, kas raksturotas, apskatot iepriekš galvenos rezultāta rādītāju iegūšanas iespēju.

Procesa rādītāji:

Rādītāja nosaukums	Atzīme par atbilstību Latvijai
A dimensija: Institucionālais ietvars	
Nacionālā līmeņa romu līdztiesības, iekļaušanas un līdzdalības stratēģijās vai saistītos politikas dokumentos ir skaidri ietverti pasākumi cīņai pret romiem vērstu attieksmi	Atbilst 4.24., 4.25., 4.27., 4.30., 4.31.
Nacionālais rīcības plāns romu stratēģiju īstenošanai paredz konkrētus pasākumus pret romiem vērsta attieksmes/ anti-čigānisma un diskriminācijas novēršanai	Atbilst 4.24., 4.25.
Līdztiesības uzraudzības iestādes regulāri uzrauga nacionālo romu stratēģiju	Nav

Rādītāja nosaukums	Atzīme par atbilstību Latvijai
īstenošanu, lai nodrošinātu to atbilstību Rasu vienlīdzības direktīvai un Padomes pamatlēmumam par noteiktu rasisma un ksenofobijas formu apkarošanu, un reģistrē romu diskriminācijas gadījumus	informācijas
Regulāri tiek sagatavoti un publicēti pret-diskriminācijas ziņojumi un apsekojumi	Nav informācijas
Anti-čigānisms ir atzīts dalībvalsts tiesiskajā regulējumā, politikā, politikas dokumentos un politikas īstenošanas pasākumos	Vispārējā kārtībā kā diskriminācija uz etniskās piederības pamata
Anti-čigānisms tiek sniegts kā kategorija naida noziegumu datu reģistrēšanā	Nav informācijas
Piešķirts finansējums īpašiem pasākumiem, kas vērsti pret anti-čigānismu un diskrimināciju.	Atbilst 4.24., 4.25.
Pašvaldībās, kurās ir ievērojams romu iedzīvotāju skaits, ir (a) īpaša romu konsultanta vieta(-as) to darbinieku vidū	Nav informācijas
B dimensija: Konkrēti pasākumi un rīcība	
Izveidota publiski pieejama sistēma tiesu lietu/sūdzību uzraudzībai valsts līdztiesības iestādēm par anti-čigānisma gadījumiem	Nav informācijas
Izveidota un darbojas publiski pieejama sistēma, lai uzraudzītu pret romiem vērstas diskriminācijas, naida runas vai naida noziegumu gadījumus/ incidentus un ziņotu par tiem valsts līdztiesības iestādēm vai tiesībsarga birojam, prokuroriem vai policijai	Nav informācijas
Izveidota sistēma policijas darbinieku apmācībai par pretdiskrimināciju un aizspriedumu izraisītu noziegumu atpazīšanu ar īpašiem moduļiem par romu diskrimināciju	Nav informācijas
Dalībvalsts piešķir romiem raidlaiku sabiedriskajos plašsaziņas līdzekļos	Atbilst 4.30.
Dalībvalsts īsteno izpratnes veidošanas kampaņas	Atbilst 4.25., 4.27., 4.30.
Izstrādāti viegli pieejami rīki ziņošanai par naida runu un naida noziegumiem	Nav informācijas
Ir īstenotas iniciatīvas/apmācības ar informācijas tehnoloģiju uzņēmumiem (Google, Facebook, Twitter), lai labāk identificētu anti-čigānisma saturu sociālo mediju platformās	Nav informācijas
Ieviestas iniciatīvas/apmācības sesijas plašsaziņas līdzekļu operatoriem, lai fiksētu un risinātu anti-čigāniem un naida runas gadījumus	Nav informācijas
C dimensija: Lēmumu pieņemšanas procesu kvalitāte	
Romu pilsoniskās sabiedrības organizācijas aktīvi iesaistās īpašu pasākumu izstrādē pret anti-čigānismu un diskrimināciju	Nav informācijas
Romu pilsoniskās sabiedrības organizācijas (NVO) piedalās katra ES fonda darbības programmu uzraudzības komitejās, kuru ietvaros tiek īstenoti īpaši pasākumi anti-čigānisma un diskriminācijas apkarošanai	Nav informācijas
Romu NVO piedalās īstenoto pasākumu rezultātu uzraudzībā	Nav informācijas

1B apakšmērķis: romu vēstures, kultūras, atzīšanas un samierināšanas apzināšanās veicināšana

Izvēles rezultāta rādītāji:

Rādītājs	Piedāvājumā norādītais datu avots	Pieejama informācija par Latviju
Iedzīvotāju apzināšanās/ atzīšana, ka romi ir atzīta nacionālā minoritāte	Nav izstrādāts	Nav veikti pētījumi
Visu iedzīvotāju informētība par romu vēsturi, literatūru, mākslu, kultūru, mūziku un politiku	Nav izstrādāts	Nav veikti pētījumi
Iedzīvotāju izpratne par to, ka romu valoda ir atzīta neteritoriāla valoda saskaņā ar Eiropas Padomes Reģionālo vai minoritāšu valodu hartu	Nav izstrādāts	Nav veikti pētījumi
Iedzīvotāju izpratne par romu holokaustu	Nav izstrādāts	Nav veikti pētījumi

1B apakšmērķa izvēles rezultātīvo rādītāju mērīšana līdz šim Latvijā nav veikta. Ja Eiropas Pamattiesību aģentūra piedāvā šādus rezultātīvos rādītājus, tai būtu jānodrošina arī atbilstoša datu vākšana, kas būtu salīdzināmi ES dalībvalstu līmenī. Gadījumā, ja Latvijas romu platformas darbības ietvaros tiek atzīts, ka šādi rādītāji varētu uzlabot attiecīgās politikas īstenošanu, minēto rezultāta rādītāju iegūšana ārpus ES līmeņa aptaujām varētu tikt īstenota, veicot Plāna romu stratēģiskā ietvara pasākumu īstenošanai 2022. – 2023.gadam 4.3. punktā norādīto sabiedriskās domas aptauju.

Procesa rādītāji:

Rādītāja nosaukums	Atzīme par atbilstību Latvijai
A dimensija: Institucionālais ietvars	
Nacionālās romu stratēģijas vai saistītie politikas dokumenti skaidri ietver pasākumus ar rādītājiem un mērķiem, lai veicinātu izpratni par romu vēsturi un kultūru	Atbilst 4.1., 4.2., 4.5., 4.6., 4.29., 4.31.
Romu holokausts ir atzīts, un tā piemiņas dienas ir iekļautas oficiālajā valsts svētku kalendārā	Vispārējā kārtībā ar nacistu upuru piemiņas dienu
Pastāv pieminekļi/ memoriāli romu holokaustam	Nav informācijas
Romu tautības personību ieguldījums valsts vēsturē ir atzīts un iekļauts oficiālajā valsts svētku kalendārā	Nav atbilstoši romu kopienas apjomam
Romu vēsture, kultūra un māksla ir daļa no oficiālajām mācību programmām skolās, universitātēs un akadēmiskajosursos	Nav informācijas
Romu kultūras iniciatīvas ir iekļautas attiecīgos/valsts galvenajos kultūras pasākumu kalendāros	Nav informācijas
Pastāv un darbojas ekspertu komisijas anti-čigānisma jautājumos (patiesības, atzīšanas un samierināšanas komisijas), lai radītu dziļāku izpratni par šķēršļiem un izslēgšanas mehānismiem dalībvalstī	Nav informācijas
Izveidotas struktūras, kas nepieciešamas Eiropas Padomes Eiropas Reģionālo vai	Nav

minoritāšu valodu hartas īstenošanai	informācijas
Notiek regulāra informācijas apmaiņa par romu mākslas, kultūras un vēstures tēmām valdības padomdevēja iestādēs, lai ietekmētu politiku	Nav informācijas
Pieejams un piešķirts ikgadējais valsts budžeta atbalsts romu kultūras organizācijām romu kultūras veicināšanai	Atbilst 4.1., 4.2., 4.5., 4.6., 4.29., 4.31.
Ikgadējais valsts budžeta piešķirums ir pieejams un tiek piešķirts romu medijiem (drukātajiem, tiešsaistes, TV, radio)	Atbilst 4.30.
Vietējiem romu plašsaziņas līdzekļiem un romu mākslas un kultūras veicināšanai ir pieejams un tiek piešķirts pašvaldības budžeta finansējums	Nav informācijas
Ministrijām vai to padotības iestādēm, kas īsteno jaunatnes programmas, ir struktūrvienības, kuru uzdevums ir iekļaut romu jauniešus un palielināt romu jaunatnes organizāciju kapacitāti	Nav informācijas
B dimensija: Konkrēti pasākumi un rīcība	
Skolās māca romu vēsturi un kultūru	Nav atbilstoši romu kopienas apjomam
Romu valodas mācības skolās tiek piedāvātas bez maksas	Nav atbilstoši romu kopienas apjomam
Skolotāji un skolas darbinieki ir apmācīti par iekļaujošu izglītību un dažādību	Nav informācijas
Skolotāji un skolu darbinieki ir apmācīti par romu kultūru un vēsturi, tostarp romu holokausta vēsturi	Nav atbilstoši romu kopienas apjomam
Publiskajā sektorā strādājošajiem, skolotājiem, policijai u.tml. tiek nodrošinātas apmācības par romu mākslu, kultūru un vēsturi	Nav informācijas
Pieejams un tiek piešķirts rezervētais raidlaiks romu mākslai un kultūrai sabiedriskajos medijos	Nav informācijas
Pieejams un piešķirts rezervētais raidlaiks sabiedriskajos medijos ziņām romu valodā	Nav informācijas
Romu kultūras atspoguļošanai, festivālos, ko atbalsta publiskais finansējums, nodrošināts/ rezervēts raidlaiks plašsaziņas līdzekļos	Nav informācijas
Pastāv taisnīgs līdzsvars starp pozitīvajiem un negatīvajiem stāstiem par romiem galvenajos plašsaziņas līdzekļos un presē	Nav informācijas
C dimensija: Lēmumu pieņemšanas procesu kvalitāte	
Ar pilsoniskās sabiedrības organizācijām apspriežas par nepieciešamību piešķirt valsts budžeta līdzekļus romu mākslas un kultūras atbalstam	Atbilst 4.1.
Valdības padomdevējas iestādes, kas sniedz atgriezenisko saiti par valsts budžeta piešķirumu valsts romu stratēģiju atbalstam, var iesniegt savus priekšlikumus par projektiem par romu mākslu un kultūru	Nav informācijas
Īpaši pasākumi romu mākslas, kultūras un piemiņas pasākumu veicināšanai tiek izstrādāti sadarbībā ar romu NVO un izdzīvojušajiem un/vai viņu pēcnācējiem	Atbilst 4.1.
Romu NVO piedalās lēmumu pieņemšanas procesā par konkrētu romu mākslas un kultūras veicināšanas pasākumu izstrādi un finansējuma piešķiršanu	Atbilst 4.1.
Romu NVO piedalās šī darbības mērķa ietvaros īstenoto pasākumu rezultātu uzraudzībā	Atbilst 4.1.

2. mērķis: nabadzības un sociālās atstumtības mazināšana

Šīs rādītāju grupas mērķis ir izsekot nabadzības un sociālās atstumtības mazināšanas progresu, balstoties uz “Eiropa 2020” stratēģiju un Eiropas sociālo tiesību pilāru, kā arī vienlīdzīgu iespēju un piekļuves darba tirgum, godīgu darba apstākļu, sociālo aizsardzības un iekļaušanas nodrošināšanu.

Galvenie rezultāta rādītāji:

Rādītājs	Piedāvājumā norādītais datu avots	Pieejama informācija par Latviju
3) Nabadzības riska indekss (ienākumi zem 60% no rīcībā esošo ienākumu mediānas pārrēķinātas uz ekvivalento patērētāju skaitu mājsaimniecībā pēc sociālajiem transfertiem)	Eurostat [EU-SILC]	Pieejama (nosacīti)
3.1.) Bērni līdz 18 gadu vecumam, kuri atrodas zem nabadzības riska	Eurostat [EU-SILC]	Pieejama (nosacīti)
4) Iedzīvotāju īpatsvars, kuri dzīvo mājsaimniecībā ar dziļu materiālo nenodrošinātību (nevar atļauties vismaz četras no deviņām iespējām, piemēram, ēdienu, siltumu vai uzaicināt draugus)*	Eurostat [EU-SILC]	Pieejama (nosacīti)
4.1.) Bērni līdz 18 gadu vecumam, kuri dzīvo dziļas materiālās nenodrošinātības apstākļos*	Eurostat [EU-SILC]	Pieejama (nosacīti)

Piezīme: * Var tikt aizvietots ar sociālo un materiālo nenodrošinātību un atbilstošo rādītāju par bērniem līdz 18 gadu vecumam, ja tāds rādītājs nākotnē tiks izmantots Ilgtspējīgas attīstības mērķu uzraudzībā visā sabiedrībā

Augstāk norādītie (3., 3.1., 4. un 4.1.) galvenie rezultāta indikatori, kuru datu avots ir norādīts Eurostat, tiek aprēķināti, balstoties uz EU-SILC (*European Union Statistics on Income and Living Conditions*) apsekojuma rezultātiem. Latvijā datu vākšanu nodrošina Centrālā Statistikas pārvalde. EU-SILC apsekojums tiek veikts, lai raksturotu nevienlīdzību, nabadzību un sociālo atstumtību ES dalībvalstīs, t.sk., Latvijā. Attiecīgi šī uzdevuma veikšanai visas dalībvalstis ievēro vienotu EU-SILC apsekojuma veikšanas metodoloģiju, izmantojot vienotu instrumentāriju (aptaujas anketu)¹². Apsekojuma jautājumi ir izstrādāti, lai sniegtu informāciju par tiem rādītājiem, kurus definēti ES Sociālās aizsardzības komitejas (*Social Protection Committee*) rokasgrāmatā par sociālās aizsardzības un sociālās iekļaušanas politikas progresa novērtēšanu¹³. Latvijā EU-SILC tiek izmantots nacionālā līmenī, kā arī atsevišķu mērķa grupu līmenī esošo nevienlīdzību raksturojošo parametru aprēķināšanai un salīdzināšanai. Tā rezultātā galveno rādītāju pārskata tabulā nabadzības un sociālās atstumtības mazināšanas mērķa sasniegšanai datu pieejamība Latvijā ir novērtēta kā nosacīta, jo vispārējā sabiedrības līmenī attiecīgie rādītāji tiek aprēķināti katru gadu un rezultātu tabulas pieejamas ne tikai Eurostat, bet arī Latvijas oficiālajā statistikas portālā. Šeit būtiski,

¹² Eurostat (bez datuma). European Union Statistics on Income and Living Conditions (EU-SILC). Pieejams: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/microdata/european-union-statistics-on-income-and-living-conditions> (sk. 29.08.2020.)

¹³ Social Protection Committee Indicators Sub-group (2015). “Portfolio of EU Social Indicators for the Monitoring of Progress Towards the EU Objectives for Social Protection and Social Inclusion.” Luxembourg: Publications Office of the European Union. Pieejams: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=756&langId=en> (sk. 29.08.2022.)

ka šobrīd EU-SILC apsekojuma anketā nav jautājumu, kas ļautu noteikt personas tautību/etnisko piederību, attiecīgi nabadzība etniskā griezumā Latvijā nav pieejama.

Jāņem vērā, ka arī gadījumā, ja etniskās piederības griezumā tiktu iekļauts EU-SILC aptaujas anketā, romu tautības iedzīvotāju skaits Latvijā ir par mazu, lai tiktu pienācīgā apmērā pārstāvēts apsekojuma izlasē. Jānorāda, ka Eiropas Pamattiesību aģentūras piedāvājums gadījumos, kad dati etniskā griezumā nav pieejami, lietot kādu aptuveno (*proxy*) rādītāju, Latvijas gadījumā ir daļēji piemērots risinājums, jo pastāv grūtības atlasīt tādu aptuveno rādītāju, kas vislielākā mērā attiecināms uz romu tautības iedzīvotājiem. Tas tāpēc, ka par 2015. – 2019. gadu veiktie ikgadējie nabadzības novērtējumi¹⁴ rāda – Latvijā iedzīvotāju grupu, kuru ienākumi ir zem nabadzības riska sliekšņa, veido sociāli demogrāfiskā ziņā daudzveidīgas grupas. Augsts nabadzības risks ir vientuļiem pensionāriem 65 un vairāk gadu vecumā, tas ir augsts arī personu ar invaliditāti, viena vecāka ģimeņu un daudzbērnu ģimeņu starpā.

Tomēr ierobežotas iespējas ir piemērot arī citus alternatīvus informācijas avotus. Lai gan 2015. gadā veiktais pētījums par Latvijas romu situāciju¹⁵, ir mērījis romu ienākumu līmeni, tomēr, izsakot uz vienu mājsaimniecības locekli, t.i., atšķirīgi, nekā nepieciešams trešā galvenā rādītāja – nabadzības riska indeksa – aprēķināšanai. Vienlaikus, izvērtējot 2015. gada aptaujā iegūto informāciju par romu tautības iedzīvotāju ienākumiem, vienīgais aptuvenais (*proxy*) rādītājs, kuru uzskatāmi parāda dati kā potenciālo aizvietotāju, ir mājsaimniecības ienākumu atbilstība 1.kvintiļu grupai.

Attiecīgi rādītāja noteikšanai var izmantot divas pieejas. Pirmkārt, aptuvenā rādītāja izmantošana, aizvietojot romu tautības etniskās piederības identifikatoru ar 1.kvintiļu grupas mājsaimniecībām, kas īpaši piemērots ir visos gadījumos, kad datu avots ir EU-SILC apsekojums. Otrkārt, atkārtota romu aptaujas veikšana. Tomēr, lai tās datus varētu izmantot trešā (un 3.1.) rādītāja noteikšanai, ir jāmaina jautājuma formulējums un atbildes fiksēšanas kārtībā. Tomēr arī šāds formulējums ietver nepieciešamību piesaistīt speciālistus, kas prot aprēķināt nabadzības riska indeksu atbilstoši Eurostat lietotajai metodoloģijai. Attiecīgi situācijās, kad nepieciešams ātrs risinājums, piemērotākais ir pirmais rīcības variants – 1.kvintiļu grupas mājsaimniecību situācijas attiecināšana uz romiem.

Iepriekš minētie apsvērumi par datu vākšanu EU-SILC ietvaros ir spēkā, izvērtējot arī 4. un 4.1. galveno rādītāju iegūšanu. Jāatzīmē, ka 2015. gada Latvijas romu aptaujas ietvaros šāds jautājums nav uzdots, taču, izmantojot EU-SILC līdzvērtīgu jautājuma formulējumu, tādu ir iespējams iekļaut Latvijas romu kopienas kvantitatīvajā aptaujā, ja tāda nākotnē tiks veikta.

¹⁴ Sk. piemēram: Nodibinājums „Baltic Institute of Social Sciences” (2019). „Ikgadējs nabadzības un sociālās atstumtības mazināšanas rīcībpolitikas izvērtējums (t.sk. izvērtējums par nevienlīdzību veselības aprūpē un nevienlīdzību mājokļa pieejamības jomā)”. Pieejams: <https://www.lm.gov.lv/lv/projekts/ikgadejs-nabadzibas-un-socialas-atstumtibas-mazinasanas-ricibpolitikas-izvertejums> (skatīts 20.08.2022.); Nodibinājums „Baltic Institute of Social Sciences” (2020). „Ikgadējs nabadzības un sociālās atstumtības mazināšanas rīcībpolitikas izvērtējums (t.sk. izvērtējums par nevienlīdzību sabiedriskā transporta pieejamības jomā)”. Pieejams: https://www.lm.gov.lv/sites/lm/files/content/gala_zinojums_4_izvertejums.pdf (skatīts 20.08.2022.); Nodibinājums “Baltic Institute of Social Sciences” (2022). “Ikgadējs nabadzības un sociālās atstumtības mazināšanas rīcībpolitikas izvērtējums (t.sk. padziļināts izvērtējums par GMI saņēmēju iztikšanas stratēģijām)”. Pieejams: <http://petijumi.mk.gov.lv/node/3246> (skatīts 20.08.2022.)

¹⁵ Romi Latvijā. Pētījuma ziņojums (2015). SIA “Latvijas Fakti”, Sabiedrības integrācijas fonds. Pētījums publicēts projekta “Dažādi cilvēki. Atšķirīga pieredze. Viena Latvija II” Nr. JUST/2013/PROG/. AG/4978/AD ietvaros, kurš saņēmis Eiropas Savienības PROGRESS programmas finansiālu atbalstu. Pieejams: https://issuu.com/sif2015/docs/petijums_romi_lavija (sk. 29.08.2022.)

Izvēles rezultāta rādītāji:

Rādītājs	Piedāvājumā norādītais datu avots	Pieejama informācija par Latviju
Iedzīvotāju īpatsvars, kas dzīvo mājsaimniecībā, kas nevar atļauties maltīti ar gaļu, vistas gaļu, zivīm (vai līdzvērtīgu veģetāru maltīti) katru otro dienu	Eurostat [EU-SILC]	Pieejama (nosacīti)
Iedzīvotāju īpatsvars, kas dzīvo mājsaimniecībā, kurā vismaz viena persona mājsaimniecībā pēdējā mēneša laikā ir gājusi gulēt izsalkusi, jo nebija pietiekami daudz naudas pārtikai	Nav zināms, potenciāli FRS	Nav zināms
Bērnu īpatsvars 0-17 gadu vecumā, kuri dzīvo mājsaimniecībā, kurā vismaz viena persona mājsaimniecībā pēdējā mēneša laikā ir gājusi gulēt izsalkusi, jo nebija pietiekami daudz naudas pārtikai	Nav zināms, potenciāli FRS	Nav zināms
Iedzīvotāju īpatsvars, kas dzīvo mājsaimniecībā, kuri tikai ar (lielām) grūtībām spēj "savilkt galus kopā"	Eurostat [EU-SILC]	Pieejama (nosacīti)
Iedzīvotāju īpatsvars, kuriem nav bankas konta	Nav zināms, potenciāli FRS	Nav zināms

Piezīme: FRS (Fundamental Rights Survey 2019) ir Eiropas Pamattiesību aģentūras Pamattiesību aptauja

Izvēles rezultāta rādītāji nabadzības un sociālās atstumtības mazināšanas jomā, kas izriet no Eurostat, tiek vākti iepriekš minētā EU-SILC apsekojuma ietvaros, tādējādi uz to iegūšanu attiecas tie paši ierobežojumi, kas minēti, komentējot galveno rādītāju iegūšanu. Būtiskākais no tiem – romu tautības pārstāvju skaits izlasē būs par mazu, lai analizētu datus šajā griezumā arī gadījumā, ja apsekojuma aptaujas anketē tiks iekļauti jautājumi par respondentu etnisko piederību. Balstoties uz 2015. gada romu kvantitatīvās aptaujas datu izvērtējumu, iespējamais aizvietojošais rādītājs ir mājsaimniecības ienākumu atbilstība 1.kvintiļu grupai. To izvēles rādītāju, kuriem šobrīd potenciālais datu avots ir norādīta Pamattiesību aptauja (FRS), iegūšana arī ir apgrūtināta līdzīga iemesla dēļ – romu kopiena ir par mazu, lai tiktu veiksmīgi sasniegta vispārējās Latvijas iedzīvotāju aptaujas ietvaros.

Gadījumā, ja Latvijas romu platformas darbības ietvaros tiek atzīts, ka šādi rādītāji varētu uzlabot attiecīgās politikas īstenošanu, minēto rezultāta rādītāju iegūšana ārpus ES līmeņa aptaujām varētu tikt īstenota, organizējot Latvijas romu kvantitatīvu aptauju.

Procesa rādītāji:

Rādītāja nosaukums	Atzīme par atbilstību Latvijai
A dimensija: Institucionālais ietvars	
Nacionālajā romu stratēģijā vai citos politikas dokumentos ir skaidri ietverti pasākumi ar rādītājiem un mērķiem, lai mazinātu nabadzību un sociālo atstumtību romu vidū, īpašu uzmanību pievēršot bērnu nabadzību	Vispārīgi atzīta par īpašu rīcībpolitikas mērķa grupu
Sociālās aizsardzības un palīdzības īstenošanas pamatnostādņēs ir ietverti pretdiskriminācijas noteikumi nodrošināt romiem vienlīdzīgas iespējas/ piekļuvi	Vispārējā kārtībā kā diskriminācija uz etniskās piederības pamata

Rādītāja nosaukums	Atzīme par atbilstību Latvijai
Izveidots mehānisms, kas garantē iespēju atvērt bankas kontu	Nav informācijas
Sniegtas banku garantijas mikrokredītiem māsājniecībām ar zemiem ienākumiem	Nav informācijas
B dimensija: Konkrēti pasākumi un rīcība	
Ieviesta ēdināšanas un uztura programma skolas bērniem	Vispārējā kārtībā
Sociālās jomas darbiniekiem tiek organizētas mērķtiecīgas apmācības par vēršanos pret diskrimināciju un anti-čigānismu	Nav informācijas
Īstenoti īpaši valsts pasākumi, lai ņemtu vērā nabadzības pārmantošanas mehānismus paaudžu starpā, kā arī vajadzību atbalstīt romu bērnus un viņu ģimenes attiecībā uz četriem savstarpēji saistītiem starpnozaru mērķiem attiecībā uz izglītību, mājokli, veselību un nabadzības mazināšanu	Nav informācijas
Nodrošinātas apmācības par finanšu prātību un atbalsts finanšu iekļaušanai	Nav informācijas
C dimensija: Lēmumu pieņemšanas procesu kvalitāte	
Ieviesti pasākumi, lai nodrošinātu romu līdzdalību politikas risinājumu izstrādē sociālās iekļaušanas/ nabadzības mazināšanas jomā	Atbilst 4.1., 4.7., 4.9.
Īpašie pasākumi nabadzības mazināšanas un sociālās integrācijas jomā (jo īpaši romiem, kuriem ir augsts marginalizācijas risks) tiek izstrādāti sadarbībā ar romu pilsoniskās sabiedrības organizācijām	Atbilst 4.1., 4.7., 4.9.
Intervences nabadzības mazināšanas un sociālās iekļaušanas jomā (jo īpaši tās, kuru mērķis ir romi, kuriem ir augsts marginalizācijas risks) tiek īstenoti, piedaloties romu kopienas organizācijām	Atbilst 4.1., 4.7., 4.9.
Romu NVO piedalās ES fondu darbības programmas uzraudzības komitejās saskaņā ar kuriem īpašie pasākumi nabadzības un sociālās atstumtības mazināšanai (jo īpaši tajos, kuru mērķis ir romi ar augstu marginalizācijas risku)	Atbilst 4.1., 4.7., 4.9.
Romu NVO piedalās nabadzības un sociālās atstumtības mazināšanas pasākumu rezultātu uzraudzībā (jo īpaši to pasākumu, kuru mērķis ir romi ar augstu marginalizācijas risku)	Atbilst 4.1., 4.7., 4.9.
Valsts un pašvaldību iestādes savā lēmumu pieņemšanas procesā par nabadzības un sociālās atstumtības mazināšanas jomām iekļauj romu NVO, romu uzņēmēju un akadēmiskās vides un pētniecības pārstāvjus	Atbilst 4.1., 4.7., 4.9.

3. mērķis: līdzdalības veicināšana caur pilnvarošanu, sadarbību un uzticēšanos

Šis rādītāju grupas mērķis ir izsekot progresam romu līdzdalības veicināšanā, izmantojot pilnvarošanas, sadarbības un uzticības veidošanas pasākumus. Zemāk iekļautie rādītāji šī mērķa uzraudzībai vēl ir izstrādes stadijā un pilnveidojami.

Galvenie rezultāta rādītāji:

Rādītājs	Piedāvājumā norādītais datu avots	Pieejama informācija par Latviju
5) Iedzīvotāju īpatsvars, kuri jutušies diskriminēti (jebkurā jomā) pēdējo 12 mēnešu laikā un ziņojuši par pēdējo diskriminācijas gadījumu kā tādu, kas noticis romu tautības piederības dēļ	Nav zināms, potenciāli FRS	Būs pieejama nosacīti, ja aptauja tiks īstenota norādītajā ietvarā
6) Aktīvas pilsonības un dalības rādītājs – tiks izstrādāts	Potenciāli FRS	Nav pieejami dati romu tautības griezumā

Piezīme: FRS (Fundamental Rights Survey 2019) ir Eiropas Pamattiesību aģentūras Pamattiesību aptauja

Piektā un sestā galvenā rezultātu rādītāja, kuriem šobrīd potenciālais datu avots ir norādīta Pamattiesību aptauja (FRS), iegūšana Latvijā ir apgrūtināta iepriekš minētā iemesla dēļ – romu kopiena ir par mazu, lai tiktu veiksmīgi sasniegta vispārējās Latvijas iedzīvotāju aptaujas ietvaros. Piedāvājot dalībvalstīm izmantot attiecīgās aptaujas ietvaros iegūto rādītāju, Eiropas Pamattiesību aģentūrai būtu jānodrošina arī atbilstošu sociāli demogrāfisko jautājumu uzdošanu, lai varētu identificēt personas piederību romu tautībai vai iekļaut citus atbilstošus aizvietojošus rādītājus, kā to norāda uzraudzības rādītāju sistēmas ievadā. Gadījumā, ja Latvijai, izpildot ES romu līdztiesības, iekļaušanas un līdzdalības stratēģiskā satvara uzraudzības sistēmas ietvaros definētās prasības, būs nepieciešams mērīt galvenos rezultāta rādītājus, šī rezultāta rādītāja noteikšana veicama atsevišķas romu tautības iedzīvotāju aptaujas ietvaros, tomēr šajā gadījumā Eiropas Pamattiesību aģentūrai būtu savlaicīgi jānodrošina rekomendācija, kādam ir jābūt jautājuma un atbilžu variantu formulējumam, lai, īstenojot romu kopienas aptauju, būtu iespējams iegūt līdzvērtīgu rezultātu.

Izvēles rezultāta rādītāji:

Rādītājs	Piedāvājumā norādītais datu avots	Pieejama informācija par Latviju
Iedzīvotāju īpatsvars, kuri NAV ziņojuši par pēdējo aizskārumu gadījumu tāpēc, ka pieder romu tautībai (no visiem aizskāruma gadījumiem), 16 un vairāk gadu vecumā	Nav zināms, potenciāli FRS	Būs pieejama nosacīti, ja aptauja tiks īstenota norādītajā ietvarā
Iedzīvotāju īpatsvars, kuri NAV ziņojuši par pēdējo fizisko uzbrukumu tāpēc, ka pieder romu tautībai, 16 un vairāk gadu vecumā	Nav zināms, potenciāli FRS	Būs pieejama nosacīti, ja aptauja tiks īstenota
Iedzīvotāju īpatsvars, kuri ir dzirdējuši/ zina vismaz vienu no vienlīdzības, cilvēktiesību vai tiesībsarga, institūcijām, 16 un vairāk gadu vecumā	Potenciāli FRS	Pieejama (nosacīti)
Iedzīvotāju īpatsvars, kuri uzticas policijai, 16 un vairāk gadu vecumā	Eurostat [2013. gada	Pieejama (nosacīti)

Rādītājs	Piedāvājumā norādītais datu avots	Pieejama informācija par Latviju
	modulis EU-SILC ievaros, nav atkārtots]	
Iedzīvotāju īpatsvars, kuri uzticas tiesu sistēmai, 16 un vairāk gadu vecumā	Eurostat	Pieejama (nosacīti)
Papildu rādītāji tiks izstrādāti attiecībā uz līdzdalības mērīšanu: <ul style="list-style-type: none"> Iedzīvotāju īpatsvars, kuri ir nodarbināti valsts un pašvaldību iestādēs (NACE O grupa) Iedzīvotāju īpatsvars, kuri nodarbināti speciālistu un vadītāju amatos (ISCO 8+9 grupa) Iedzīvotāju īpatsvars, kuri piedalījušies (pēdējās) nacionāla līmeņa vēlēšanās 	Eurostat [Darbaspēka apsekojums]	Pirmajam un otrajam punktam – pieejama (nosacīti) Otrajam punktam var piemērot pētījuma “Romi Latvijā” rezultātus Trešajam punktam – nav veikti pētījumi

Piezīme: FRS (Fundamental Rights Survey 2019) ir Eiropas Pamattiesību aģentūras Pamattiesību aptauja

Attiecībā uz izvēles rādītājiem, kuru datu avots ir Pamattiesību aptauja (FRS), Latvijas situācijā saglabājas iepriekš minētie rādītāja iegūšanas ierobežojumi, kas izriet no Latvijas romu kopienas lieluma – tā ir par mazu, lai tiktu veiksmīgi sasniegta vispārējās Latvijas iedzīvotāju aptaujas ietvaros.

Attiecībā uz izvēles rādītājiem, kuriem, kā precizēts iepriekš sniegtajā tabulā, datu avots ir Eurostat EU-SILC vai Darbaspēka apsekojums (*Labour Force Survey*), Latvijas situācijā arī saglabājas iepriekš minētie apsvērumi par rādītāju iegūšanas ierobežojumiem romu tautības griezumā vispārējās aptaujas gadījumā arī tad, ja etniskā piederība kā datu analīzes griezumā tiks piedāvāts šo apsekojumu ietvaros. Papildus tam, jānorāda, ka dati par uzticēšanos policijai un tiesu sistēmai šobrīd ir pieejami par 2013. gadu, un jaunāki dati šajā griezumā šī ziņojuma sagatavošanas laikā nav pieejami. Tas nozīmē, ka Eiropas Pamattiesību aģentūrai ir jāpārlicinās par šādu datu vākšanas biežumu, pirms šie rādītāji tiek piedāvāti turpmākajam situācijas monitoringam.

Procesa rādītāji

Rādītāja nosaukums	Atzīme par atbilstību Latvijai
A dimensija: Institucionālais ietvars	
Nacionālās romu stratēģijas vai saistītie politikas dokumenti skaidri ietver pasākumus ar mērķiem un rādītājiem, lai veicinātu līdzdalību caur pilnvarošanu un sadarbības un uzticēšanās veidošanu	Atbilst 4.1., 4.7., 4.24.
Vietējā un kopienas līmeņa NVO ir iesaistītas koordinētā ES mērogā īstenoto stratēģiju pilsoniskā uzraudzībā	Nav informācijas
Romu NVO pārstāvji regulāri tiek aicināti kā pilntiesīgi biedri piedalīties ES fondu nacionālā līmeņa uzraudzības komitejās	Atbilst 4.1., 4.7.
Pašvaldībās ar augstu romu iedzīvotāju īpatsvaru ir institucionalizēta romu mediatoru funkcija	Atbilst 4.1.
Pašvaldībās, kurās ir ievērojams romu iedzīvotāju skaits, ir (a) īpaša romu	Nav

Rādītāja nosaukums	Atzīme par atbilstību Latvijai
konsultanta vieta(-as) to darbinieku vidū	informācijas
Lielākās politiskās partijas apņemas iekļaut romu tautības kandidātus parlamenta un reģionālo/ pašvaldību vēlēšanu sarakstos (ar ievēlēšanai iespējamu kārtas numuru sarakstā)	Nav informācijas
Pašvaldībās, kurās ir augsts romu iedzīvotāju īpatsvars, iekļauj romu padomdevēju institūcijas vai romu politikas koordinatoru savā institucionālajā struktūrā romu integrācijas politikas īstenošanai	Nav informācijas
Pastāv un efektīvi darbojas stratēģija un specializēta aģentūra, kuras uzdevums ir uzlabot romu uzticēšanos un pārstāvniecību	Nav atbilstoši Latvijas situācijai, ir nodaļa pie nozares ministrijas
Cilvēktiesību/ tiesībsarga institūcija/ vienlīdzīgu iespēju iestāde regulāri apspriežas ar pilsonisko sabiedrību par romu situāciju un/vai iesaista romu pilsonisko sabiedrību regulārās konsultācijās	Nav informācijas
Pieejams nepieciešamais finansējums tiesiskā atbalsta mehānismam, lai vērstos pret anti-čigānisma/ romu rasisma gadījumiem	Nav informācijas
Ieviesti mehānismi, lai nodrošinātu un veicinātu romu/ pro-romu NVO iesaistīšanos koordinētā valsts romu stratēģiju īstenošanas uzraudzībā un ziņošanā par nauda runu tiešsaistē	Nav informācijas
Piešķirti finanšu līdzekļi, lai atbalstītu pilsonisko sabiedrību projektos, kuru mērķis ir dot iespēju romiem un veidot sadarbību un uzticēšanos valsts institūcijām	Atbilst 4.1., 4.4., 4.5., 4.7.
Piešķirti finanšu līdzekļi, izpratnes veidošanas kampaņām, kuru mērķis ir mainīt stereotipus pret romiem	Atbilst 4.25., 4.27.
B dimensija: Konkrēti pasākumi un rīcība	
Ziņoto gadījumu/ lietu īpatsvars, kuru rezultātā ir uzsāktas tiesvedības	Nav informācijas
Amatpersonu apmācība par anti-čigānismu/anti-romu rasismu un anti-diskrimināciju	Nav informācijas
C dimensija: Lēmumu pieņemšanas procesu kvalitāte	
Mehānismi, lai veicinātu romu līdzdalību politikas izstrādē, īstenošanā un uzraudzībā nacionālajā līmenī, ir skaidri definēti nacionālajās romu stratēģijās	Atbilst 4.1., 4.7.
Pastāv mehānismi, lai veicinātu romu līdzdalību jebkuras politikas izstrādē, īstenošanā un uzraudzībā, kas ietekmē viņu situāciju vietējā līmenī	Atbilst 4.1., 4.7.
Romi piedalās mediju padomēs	Nav informācijas
Romu pilsoniskās sabiedrības organizācijas piedalās šī pasākuma ietvaros īstenoto aktivitāšu rezultātu uzraudzībā	Atbilst 4.1., 4.7.
Romi piedalās vadošos vai lēmumu pieņemšanas amatos organizācijās, kas īsteno pasākumus romu integrācijas jomā	Nav informācijas
Romi tiek nodarbināti institūcijās, kas darbojas romu iekļaušanas jomās	Atbilst 4.1.
Vietējos plānus (saskaņā ar nacionālo romu stratēģiju) izstrādā un īsteno pašvaldību iestādes sadarbībā ar romu pilsoniskās sabiedrības organizācijām, jo īpaši tām, kas strādā attiecīgās pašvaldības līmenī	Nav informācijas

ES romu stratēģiskā ietvara vienlīdzībai, iekļaušanai un līdzdalībai nozaru mērķi

ES romu stratēģiskais ietvers ietver četru nozaru mērķus: (1) paaugstināt efektīvu vienlīdzīgu piekļuvi kvalitatīvai iekļaujošai vispārējai izglītībai; (2) paaugstināt efektīvu vienlīdzīgu piekļuvi kvalitatīvai un noturīgai nodarbinātībai; (3) uzlabot romu veselību un efektīvu vienlīdzīgu piekļuvi kvalitatīviem veselības aprūpes un sociālajiem pakalpojumiem un (4) paaugstināt efektīvu vienlīdzīgu piekļuvi adekvātam nesegregētam mājoklim un pamata pakalpojumiem.

4. mērķis: paaugstināt efektīvu vienlīdzīgu piekļuvi kvalitatīvai iekļaujošai vispārējai izglītībai

Šis rādītāju grupas mērķis ir izsekot, kā pieaug romu piekļuve kvalitatīvai un iekļaujošai vispārējai izglītībai visos tās līmeņos, sākot par pirmsskolas izglītību līdz augstākajai izglītībai.

Galvenie rezultāta rādītāji:

Rādītājs	Piedāvājumā norādītais datu avots	Pieejama informācija par Latviju
7) Bērnu, vecumā no trīs gadiem līdz obligātās pamata izglītības uzsākšanas vecumam, īpatsvars, kuri apmeklē pirmsskolas izglītības iestādi	Eurostat [Eiropas Statistiskās sistēmas ietvaros]	Vispārējie dati pieejami norādītā datu avota ietvaros Salīdzināmi dati romu tautības griezumā – “Romi Latvijā” 2015. gada aptauja
8) Iedzīvotāju 20-24 gadu vecumā īpatsvars, kuri ir ieguvuši vismaz vispārējo vidējo izglītību	Eurostat [Darbaspēka apsekojums]	Vispārējie dati pieejami norādītā datu avota ietvaros Salīdzināmi dati romu tautības griezumā – “Romi Latvijā” 2015. gada aptauja
9) Bērnu 6-15 gadu vecumā īpatsvars, kuri apmeklē skolas, kurās visi vai vairākums skolasbiedru ir romu tautības pēc respondentu pašnovērtējuma (tikai noteiktām valstīm)	Nav attiecināms	Nav attiecināms

Piekļuves iekļaujošai vispārējai izglītībai mērķa septītais un astotais galvenais rezultāta rādītājs Latvijā ir iegūstams gan caur vispārējiem datiem Eiropas Statistiskās sistēmas ietvaros vai Darbaspēka apsekojuma ietvaros par sabiedrību kopumā un salīdzināmībai – romu kopienas aptaujas ietvaros. Rādītāju turpmākai uzraudzībai nepieciešams nodrošināt atkārtotu romu kopienas kvantitatīvas aptaujas Latvijā organizēšanu.

Devītais galvenais rādītājs nav attiecināms uz Latvijas situāciju, kur, ņemot vērā romu kopienas lielumu (bērnu skaitu) un izkliedi Latvijas teritorijā, ir mazticams, ka vairākums skolasbiedru vai klases biedru būs romu tautības.

Izvēles rezultāta rādītāji:

Rādītājs	Piedāvājumā norādītais datu avots	Pieejama informācija par Latviju
Obligātās izglītības vecuma bērnu (5-18 gadi) īpatsvars, kas apmeklē izglītību, mājsaimniecības locekļi (atkarībā no valsts)	Nav zināms	Nav veikts pētījums
Personu īpatsvars, kuri pēdējo 12 mēnešu laikā izjutuši diskrimināciju piederības romu tautībai dēļ, kad vecāka vai skolēna/ studenta statusā kontaktējušies ar izglītības iestādes vadību, 16 un vairāk gadu vecumā	Nav zināms, potenciāli FRS	Būs pieejama nosacīti, ja aptauja tiks īstenota norādītājā ietvarā
Agrīni izglītību pametušie jaunieši, 18-24 gadu vecumā	Eurostat	IZM statistika, "Romi Latvijā" 2015. gada aptauja
Iedzīvotāju 30-34 gadu vecumā īpatsvars, kuriem ir pabeigta augstākā izglītība	Eurostat	Vispārējie dati pieejami norādītā datu avota ietvaros Salīdzināmi dati romu tautības griezumā – "Romi Latvijā" 2015. gada aptauja
Naida motivētas bērnu iebiedēšanas/ aizskaršanas piederības romu tautībai dēļ skolā pēdējo 12 mēnešu laikā izplatība, no visiem respondentiem, kuri ir skolas vecuma bērnu vecāki/ aizbildņi, 16+ gadu vecumā	Nav, potenciāli FRS	Būs pieejama nosacīti, ja aptauja tiks īstenota norādītājā ietvarā
Papildu rādītāji tiks izstrādāti: <ul style="list-style-type: none"> • Skolas vecuma bērnu īpatsvars, kuri dzīvo mājsaimniecībā bez datora; • Skolas vecuma bērnu īpatsvars, kuri dzīvo mājsaimniecībā bez piekļuves internetam; • Romu tautības jauniešu 16-24 gadu vecumā īpatsvars, kuri dzīvo mājsaimniecībā bez datora; • Romu tautības jauniešu 16-24 gadu vecumā īpatsvars, kuri dzīvo mājsaimniecībā bez piekļuves internetam. 	Nav norādīts	Nav pieejami dati, kas raksturotu situāciju sabiedrībā kopumā Dati romu tautības griezumā – "Romi Latvijā" 2015. gada aptauja

Piezīme: FRS (Fundamental Rights Survey 2019) ir Eiropas Pamattiesību aģentūras Pamattiesību aptauja

Procesa rādītāji:

Rādītāja nosaukums	Atzīme par atbilstību Latvijai
A dimensija: Institucionālais ietvars	
Nacionāla līmeņa romu stratēģijās ir paredzēta iekļaušanās vispārējā izglītībā politikas uzraudzība	Atbilst 4.1., 4.7., 4.10., 4.11., 4.12., 4.13., 4.14., 4.15.
Ieviesta valsts/ reģionāla pretsegregācijas programma	Nav informācijas
Ieviests nacionāls plāns, lai novērstu un mazinātu nepareizas	Atbilst

Rādītāja nosaukums	Atzīme par atbilstību Latvijai
diagnosticēšanu, kas noved pie neatbilstošas romu skolēnu ievietošanas speciālās izglītības programmās	4.10.
Ieviestas atbalstošas aktivitātes, lai nodarbinātu romu skolotājus vispārējā izglītības sistēmā	Nav informācijas
Romu skolu starpnieka vai skolotāja palīga funkcija ir integrēta izglītības sistēmā	Atbilst 4.13.
Nacionālajās romu stratēģijās ir atspoguļoti skaidri drošības pasākumi un kritēriji, lai nodrošinātu iekļaujošu vispārējās izglītības politiku	Atbilst 4.1., 4.7., 4.10., 4.11., 4.12., 4.13., 4.14., 4.15.
Pastāv sistēma, lai garantētu jaunajiem romiem vietu un atbalstītu viņu iesaisti vispārējā vidējā un vidējā profesionālā izglītībā, ar īpašu uzmanību uz meitenēm	Atbilst 4.11.
Pastāv sistēma, lai atbalstītu romus, kuri vēlas iegūt augstāko izglītību, ar stipendiju, mentoringa un konsultāciju palīdzību, ar īpašu uzmanību uz meitenēm	Atbilst 4.15.
B dimensija: Konkrēti pasākumi un rīcība	
Ieviesti pasākumi, lai nodrošinātu romu efektīvu piekļuvi augstas kvalitātes iekļaujošai vispārējai izglītībai, ar ilgtermiņa mērķi sasniegt tādu pašu efektīvu piekļuvi, kāda ir sabiedrībai kopumā	Atbilst 4.1., 4.7., 4.10., 4.11., 4.12., 4.13., 4.14., 4.15.
Ieviesti pasākumi, lai nodrošinātu romu bērniem efektīvu vienlīdzīgu piekļuvi pirmsskolas izglītībai	Nav informācijas
Skolotājiem un citiem izglītības darbiniekiem tiek nodrošināta mērķtiecīga apmācība, lai novērstu diskrimināciju un anti-čigānismu izglītībā	Nav informācijas
Skolotāji ir apmācīti nodrošināt/izmantot iekļaujošu izglītības pieeju	Vispārējās sistēmas ietvaros
Romu skolēniem vispārējā izglītībā tiek nodrošināts individuāls pedagoģiskais atbalsts, ko sniedz kvalificēts personāls	Atbilst 4.13., 4.14.
Izveidotas mācību programmas un mācību materiāli par romu kultūru, vēsturi un valodu	Nav informācijas
Tiek īstenoti pasākumi, lai veicinātu romu bērnu piekļuvi ārpuskolas, kultūras un brīvā laika aktivitātēm multikulturālā vidē	Nav informācijas
Romi gūst labumu no atbalsta programmām (piemēram, individuāla atbalsta, stipendijām un mentoringa, un digitālās prātība)	Nav informācijas
Piešķirts finansējums, lai cīnītos pret romiem vērstu rasismu skolās	Nav informācijas
Piešķirtas stipendijas, lai atbalstītu universitātēs uzņemtos romus	Atbilst 4.15.
Romu studijas tiek īstenotas universitātes līmeņa programmās	Nav informācijas
Romu valodas mācības skolās tiek piedāvātas bez maksas	Nav informācijas
Ieviesti mērķtiecīgi pasākumi, lai atbalstītu neformālu apmācību un praktiski iegūto prasmju atzīšanu	Vispārējās sistēmas ietvaros
C dimensija: Lēmumu pieņemšanas procesu kvalitāte	
Ieviesti pasākumi, lai nodrošinātu romu līdzdalību politikas pasākumu izstrādē izglītības jomā	Atbilst 4.1., 4.7., 4.10., 4.11., 4.12., 4.13., 4.14., 4.15.
Skolu inspekcijas piedalās īstenoto pasākumu rezultātu uzraudzībā saskaņā ar šo mērķi	Neatbilst Latvijas izglītības sistēmas uzraudzības modelim
Romu NVO piedalās attiecīgo ES fondu darbības uzraudzības komitejās	Atbilst

Rādītāja nosaukums	Atzīme par atbilstību Latvijai
programmas, kuru ietvaros tiek veikti īpaši pasākumi, lai veicinātu vienlīdzīgu piekļuvi izglītībai (īpaši, segregācijas mazināšanai un iekļaujošas izglītības veicināšanai visos posmos)	4.1., 4.7., 4.10., 4.11., 4.12., 4.13., 4.14., 4.15.

5. mērķis: paaugstināt efektīvu vienlīdzīgu piekļuvi kvalitatīvai un noturīgai nodarbinātībai

Šis rādītāju grupas mērķis ir mērīt situācijas attīstību saistībā ar piekļuvi apmaksātam darbam un tā kvalitātei un noturībai.

Galvenie rezultāta rādītāji:

Rādītājs	Piedāvājumā norādītais datu avots	Pieejama informācija par Latviju
10) Iedzīvotāju 20-64 gadu vecumā īpatsvars, kuri atzīst par savu nozīmīgāko aktivitātes statusu "algots darbs" (t.sk., nepilna laika, daļēja laika darbs, gadījuma rakstura darbi, pašnodarbinātība vai darbs pēdējo 4 nedēļu laikā)	Eurostat [Darbaspēka apsekojums]	Pieejama (nosacīti) Salīdzināmi dati romu tautības griezumā – "Romi Latvijā" 2015. gada aptauja
11) Jauniešu 15-29 gadu vecumā īpatsvars, kuru pašreizējā galvenā aktivitāte ir "nav iesaistīti nodarbinātībā un izglītībā" (NEET)	Eurostat [Darbaspēka apsekojums]	Pieejama (nosacīti)
12) Nodarbinātības atšķirības dzimuma griezumā: atšķirība algota darba īpatsvarā 20-64 gadus vecu sieviešu un vīriešu starpā	Eurostat [Darbaspēka apsekojums]	Pieejama (nosacīti)

10.-12. galveno rezultātu rādītāju, kas attiecas uz piekļuves nodarbinātībai situācijas uzraudzību, datu avots ir Darbaspēka apsekojums (*Labour Force Survey*), attiecīgi Latvijas situācijā saglabājas iepriekš minētie apsvērumi par rādītāju iegūšanas ierobežojumiem romu tautības griezumā vispārējas aptaujas gadījumā arī tad, ja etniskā piederība kā datu analīzes griezumā tiks piedāvāts šo apsekojumu ietvaros. 10. rādītāja gadījumā aizvietojošs datu avots romu situācijas uzraudzībai ir 2015. gada romu kopienas kvantitatīva aptauja, kuru rezultāta vērtības atjaunošanai jāveic atkārtoti.

Izvēles rezultāta rādītāji:

Rādītājs	Piedāvājumā norādītais datu avots	Pieejama informācija par Latviju
Iedzīvotāju īpatsvars, kuri jutušies diskriminēti romu tautības piederības dēļ pēdējo 12 mēnešu laikā, darba vietā, 16 un vairāk gadu vecumā	Nav zināms, potenciāli FRS	Būs pieejama nosacīti, ja aptauja tiks īstenota norādītajā ietvarā
Iedzīvotāju īpatsvars, kuri jutušies diskriminēti romu	Nav zināms,	Būs pieejama nosacīti

Rādītājs	Piedāvājumā norādītais datu avots	Pieejama informācija par Latviju
tautības piederības dēļ pēdējo 12 mēnešu laikā, kad meklējuši darbu, 16 un vairāk gadu vecumā	potenciāli FRS	aptaujas īstenošanas gadījumā Salīdzināmi dati romu tautības griezumā – “Romi Latvijā” 2015. gada aptauja
Tiks izstrādāti papildu indikatori par darba kvalitāti: darba līgums uz nenoteiktu laiku, kvalificēts darbs, romu tautības personu īpatsvars, kas strādā publiskajā sektorā, strādājošo nabadzīgo romu īpatsvars, romu īpatsvars mūžizglītībā	Nav norādīts	Salīdzināmi dati romu tautības griezumā par ieņemamo amatu/ profesiju – “Romi Latvijā” 2015. gada aptauja

Piezīme: FRS (Fundamental Rights Survey 2019) ir Eiropas Pamattiesību aģentūras Pamattiesību aptauja

Izvēles rādītāju nodarbinātības jomā iegūšana Latvijā ir atkarīga no potenciālā Eiropas Pamattiesību aģentūras norādītā datu avota. Gadījumā, ja plānotā Pamattiesību aptauja tiks īstenota, tad prognozējamā respondentu skaita dēļ informāciju būs iespējams iegūt tikai sabiedrības kopumā griezumā, savukārt romu tautības griezumā dati nebūs pieejami to prognozējami zemās pārstāvniecības izlasē dēļ. Parametrs par diskrimināciju, meklējot darbu, ir pieejams no Latvijas iekšējā datu avota – 2015. gadā veiktās romu kvantitatīvās aptaujas.

Procesa rādītāji:

Rādītāja nosaukums	Atzīme par atbilstību Latvijai
A dimensija: Institucionālais ietvars	
Izveidots mehānisms kvalitatīvas romu nodarbinātības atbalstam, un tas ir piešķirti nepieciešamie finanšu resursi	Atbilst 4.1., 4.7., 4.8., 4.16.
Romu organizācijas kā novērotājas piedalās arodbiedrībās un trīspusējās komitejās	Nav informācijas
Izveidotas mentoringa un karjeras attīstības programmas, lai atbalstītu romu profesionāļu nodarbinātību valsts pārvaldē	Nav informācijas
Izveidoti mehānismi, lai veicinātu romu kā pilnas slodzes darbinieku nodarbinātību biroja un citā administratīvajā darbā tādās struktūrvienībās, kas veicina nodarbinātību	Nav informācijas
Romu nodarbinātības un jaunatnes mediatori ir amati, kas pastāv administratīvajā struktūrā pašvaldībās, kurās ir augsts romu iedzīvotāju īpatsvars	Atbilst 4.1.
Izveidoti mehānismi mazo uzņēmumu dibināšanas un romu uzņēmējdarbības iniciatīvu atbalstam	Nav informācijas
B dimensija: Konkrēti pasākumi un rīcība	
Izveidoti mērķtiecīgi pasākumi, lai atbalstītu romu, it īpaši, jauniešu, uzņēmējdarbību un pašnodarbinātību	Nav informācijas
Ieviesti mērķtiecīgi pasākumi, lai atbalstītu esošās neformālās nodarbinātības formalizēšanu	Nav informācijas
Ieviesti mērķtiecīgi pasākumi romu nodarbinātības atbalstam valsts pārvaldē	Nav informācijas
Pagaidu algoto sabiedrisko darbu pasākumos, kuru mērķauditorija ir apvidus, kurā dzīvo ir liels romu iedzīvotāju īpatsvars, ir iestrādāta skaidra izeja ar	Nav informācijas

Rādītāja nosaukums	Atzīme par atbilstību Latvijai
prasmju pilnveides un kvalifikācijas komponentiem	
Tiek īstenotas un finansētas programmas, lai atbalstītu romu jauniešu pirmo darba pieredzi, darbā iekārtošanos, mācekļa praksi un karjeras attīstību	Atbilst 4.12.
Tiek īstenotas programmas iekļaujošu darba devēju atbalstam un vienlīdzīgu iespēju veicināšanai darba vietā	Atbilst, ārpus Plāna iniciatīvām
Tiek īstenotas izpratnes veicināšanas kampaņas un mērķtiecīga apmācība nodarbinātības dienestiem, arodbiedrībām un darba devējiem, lai cīnītos pret diskrimināciju un anti-čigānismu darba tirgū	Nav informācijas
Pastāv un darbojas mikroaizdevumu shēmas maziem uzņēmumiem, kas ir skaidri vērstas uz romu atbalstu	Nav informācijas
C dimensija: Lēmumu pieņemšanas procesu kvalitāte	
Ieviesti pasākumi, lai nodrošinātu romu līdzdalību politikas pasākumu izstrādē nodarbinātības jomā	Atbilst 4.1., 4.7.
Romu NVO piedalās attiecīgo ES fondu darbības uzraudzības komitejās, kuri atbalsta pasākumus efektīvas romu dalības algotā augstas kvalitātes un noturīgā nodarbinātībā paaugstināšanai	Atbilst 4.1., 4.7.
Romu NVO piedalās īstenoto nodarbinātības pasākumu rezultātu uzraudzībā	Atbilst 4.1., 4.7.
Valsts un pašvaldības institūcijas, pieņemot lēmumus par nodarbinātības jautājumiem, izmanto lēmumu pieņemšanā romu pilsoniskās sabiedrības un jo īpaši romu uzņēmēju un veiksmīgu romu profesionāļu ieguldījumu	Nav informācijas

6. mērķis: uzlabot romu veselību un efektīvu vienlīdzīgu piekļuvi kvalitatīviem veselības aprūpes un sociālajiem pakalpojumiem

Šis rādītāju grupas mērķis ir uzraudzīt romu tautības iedzīvotāju vienlīdzīgu piekļuvi veselības aprūpes un sociālajiem pakalpojumiem. Rādītāji balstīti uz starpnozaru pieeju veselībai, īpašu vērību piešķirot mājoklim un piekļuvei tīram ūdenim, īpaši attiecībā uz romu tautības bērniem, sievietēm, personām ar invaliditāti un senioriem. Rādītāji attiecas arī uz seksuālo un reproduktīvo veselību.

Galvenie rezultāta rādītāji:

Rādītājs	Piedāvājumā norādītais datu avots	Pieejama informācija par Latviju
13) Atšķirība jaundzimušo paredzamā mūža ilguma rādītājā (sabiedrībai kopumā, salīdzinot ar romu tautības iedzīvotājiem)	Human Mortality Database/ Eurostat	Pieejama (nosacīti), nav pieejami dati tautību griezumā arī nacionālajā statistikā
14) Iedzīvotāju īpatsvars, kuriem ir ierobežota piekļuve veselības un sociālajiem pakalpojumiem – izstrādes stadijā	Nav zināms, potenciāli FRS	Potenciāli EU-SILC

Piezīme: FRS (Fundamental Rights Survey 2019) ir Eiropas Pamattiesību aģentūras Pamattiesību aptauja

Šobrīd veselības aprūpes un sociālo pakalpojumu pieejamības uzraudzības 13. rādītājs nav pielietojams, jo ne starptautiskā, ne ES, ne nacionālā līmeņa statistika nedod datus par

jaundzimušo paredzamo mūža ilgumu tautību griezumā, kā arī citu sociālo demogrāfisko rādītāju griezumā, kuri varētu aizstāt tautību. Attiecīgi romu situācijas izmaiņas šajā aspektā nebūs iespējams novērot.

Attiecībā uz 14. rādītāju, blakus Eiropas Pamattiesību aģentūras norādītajam potenciālajam datu avotam, noderīgi varētu būt EU-SILC ietvaros pieejamie veselības aprūpes pieejamības izvērtējumi, kas tiek pievienoti ar noteiktu regularitāti moduļu veidā (veselības moduļu organizēšanas biežums ir jāpārbauda Eurostat¹⁶, pēdējais veselības aprūpes jomā veikts 2017. gadā). EU-SILC kā datu avota pielietošana šajā gadījumā Latvijai ir izdevīga divu iemeslu dēļ – lielāks aptaujāto skaits, salīdzinot ar Eiropas Pamattiesību aģentūras piedāvāto Pamattiesību aptauju, un iespēja izmantot aizvietojošo rādītāju (1.kvintiles grupas mājāsaimniecības), kas tiek noteikts, izmantojot šo pašu datu avotu (EU-SILC apsekojumu).

Izvēles rezultāta rādītāji:

Rādītājs	Piedāvājumā norādītais datu avots	Pieejama informācija par Latviju
Iedzīvotāju īpatsvars, kurš kopumā novērtē savu veselību kā “ļoti laba” vai “laba”, respondenti, 16 un vairāk gadu vecumā	Eurostat [EU-SILC]	Pieejama (nosacīti)
Iedzīvotāju īpatsvars ar veselības apdrošināšanu, 16 un vairāk gadi	OECD	Rādītājs neatbilst Latvijas veselības aprūpes sistēmas finansēšanas modelim
Iedzīvotāju īpatsvars, kuri jutušies diskriminēti romu tautības piederības dēļ pēdējo 12 mēnešu laikā, kad saņēmuši veselības aprūpes pakalpojumus, 16 un vairāk gadu vecumā	Nav zināms, potenciāli FRS	Būs pieejama nosacīti, ja aptauja tiks īstenota norādītajā ietvarā
Papildu rādītāji tiks izstrādāti: <ul style="list-style-type: none"> romu sieviešu īpatsvars, kuras dzemdējušas savu pirmo bērnu pirms 18 gadu vecuma sasniegšanas neapmierinātās veselības aprūpes vajadzības 	Eurostat	Pirmais punkts – nav informācijas Otrais punkts – EU-SILC 2017. gada veselības modulis (nosacīti)

Piezīme: FRS (Fundamental Rights Survey 2019) ir Eiropas Pamattiesību aģentūras Pamattiesību aptauja

Vērtējot datu pieejamību no norādītajiem izlases veida aptaujas/ apsekojumiem (Pamattiesību aptauja un EU-SILC), aktualitāti saglabā iepriekš raksturotās romu tautības pārstāvniecības izlasē nodrošināšanas grūtības un pieņēmumi par aizvietojošiem rādītājiem EU-SILC apsekojuma gadījumā.

Attiecībā uz rādītāju par iedzīvotāju īpatsvaru, kuriem ir veselības apdrošināšana, šis rādītājs ir aktuāls tikai tām valstīm, kur tas ir pamata veselības aprūpes sistēmas finansēšanas komponents (piemēram, Vācija). Tā kā Latvijā veselības aprūpes sistēma tiek finansēta no vispārējiem budžeta ieņēmumiem un valsts apmaksāto pakalpojumu saņemšana nav

¹⁶ Moduļu plāns pieejams: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/income-and-living-conditions/data/ad-hoc-modules> (sk. 30.08.2022.)

piesaistīta nodarbinātībai, apdrošināšanai vai nodokļu nomaksai, tad attiecīgais rādītājs Latvijā nav piemērojams.

Procesa rādītāji:

Rādītāja nosaukums	Atzīme par atbilstību Latvijai
A dimensija: Institucionālais ietvars	
Izveidota veselības starpnieku/ mediatoru sistēma un tā ir integrēta atbilstošās veselības pārvaldes struktūrās	Daļēji atbilst 4.17.
Pastāv sistēma veselības starpnieku karjeras attīstības perspektīvu ierosināšanai un atbalstam virzienā uz veselības aprūpes sistēmas profesionāļiem	Nav informācijas
Izveidota sistēma preventīvu veselības aprūpes pakalpojumu nodrošināšanai, kas pieejama romiem, kas dzīvo geto un segregētās/ attālinātās vietās	Nav atbilstoši Latvijas situācijai
Reģionālajām veselības nozares institūcijām/ inspekcijām ir nepieciešamie cilvēku un finanšu resursi, lai nodrošinātu nacionāla līmeņa vakcinācijas un imunizācijas programmas bērniem un vecākiem cilvēkiem, kā arī profilakses pakalpojumus (tādus kā asinsanalīzes un vēža skrīningu), kas sasniedz arī romu kopienas	Vispārējā kārtībā
B dimensija: Konkrēti pasākumi un rīcība	
Izveidotas informatīvas programmas veselības jautājumos, kas piemērotas specifiskajiem veselības izaicinājumiem, ar ko saskaras romi (t.sk., veselīgu dzīvesveidu un uzturu)	Nav informācijas
Izveidotas veselības profilakses programmas, lai sasniegtu riska grupas, ieskatot romus	Vispārējā kārtībā
Īstenotas informatīvas kampaņas, lai veicinātu izpratni par vakcinācijas nepieciešamību	Vispārējā kārtībā
Tiek veikta bērnu un vecāku cilvēku (gripa) vakcinācija	Vispārējā kārtībā
Regulāri veiktas bērnu profilaktiskās veselības apskates skolās, īstenojot turpmākos uzraudzības pasākumus riska grupām	Nav informācijas
Īstenota pre-natāla aprūpes programma, kas vērsta uz mazāk aizsargātajām sievietu grupām, pre-natālie pakalpojumi tiek nodrošināti uz regulāra pamata	Vispārējā kārtībā
Izveidotas mātes un bērna veselības uzraudzības programmas, aptverot bērnus 0-3 gadu vecumā, īpašu uzmanību veltot specifiskām mazāk aizsargātajām grupām	Daļēji atbilst
Regulāri īstenota mērķtiecīga veselības aprūpes personāla apmācība, lai novērstu diskrimināciju un anti-čigānismu	Nav informācijas
Īstenotas ar veselības jautājumiem saistītas informatīvās kampaņas, kas vērstas uz romu kopienām	Nav informācijas
C dimensija: Lēmumu pieņemšanas procesu kvalitāte	
Īstenoti pasākumi, lai nodrošinātu romu dalību politikas pasākumu izstrādē veselības jomā	Nav informācijas
Specifiskie pasākumi, kas mērķēti uz izaicinājumiem veselības jomā, ir izstrādāti sadarbībā ar romu NVO	Nav informācijas
Romu NVO piedalās attiecīgo ES fondu darbības uzraudzības komitejās, kuri atbalsta pasākumus, lai uzlabotu romu piekļuvi veselības aprūpes pakalpojumiem	Nav informācijas
Romu NVO piedalās pasākumu, kas īstenoti veselības jomā, rezultātu uzraudzībā	Nav informācijas
Valsts un pašvaldību institūcijas savā lēmumu pieņemšanas procesā attiecībā uz veselības jomu, izmanto romu pilsoniskās sabiedrības ieguldījumu, it īpaši, romu veselības starpnieku tīkla ieguldījumu	Nav informācijas

7. mērķis: paaugstināt efektīvu vienlīdzīgu piekļuvi adekvātam nesegregētam mājoklim un pamata pakalpojumiem

Šīs rādītāju grupas mērķis ir mērīt uzlabojumus mājokļa un pamata/ būtisko pakalpojumu pieejamībā un kvalitātē, t.sk., tīra krāna ūdens, piemērotas kanalizācijas, atkritumu savākšanas, elektrības, gāzes, publiskā transporta, finanšu pakalpojumu un digitālo komunikāciju pakalpojumos. Rādītāji mēra atšķirību, kā (cik lielā mērā) atšķiras iepriekš minēto pakalpojumu pieejamība romu un ne-romu iedzīvotāju starpā, it sevišķi apvidos, kur pastāvošās romu apmetnes nevar tikt legalizētas/ uzlabotas. Vērtējot piedāvāto rādītāju kopumu, jāņem vērā, ka Latvijā, atšķirībā no citām ES valstīm, kurās dzīvo romu kopienas, nav raksturīga romu dzīvesvietu segregācija¹⁷.

Galvenie rezultāta rādītāji:

Rādītājs	Piedāvājumā norādītais datu avots	Pieejama informācija par Latviju
15) Iedzīvotāju īpatsvars, kuri dzīvo deprivētā/ sliktas kvalitātes mājoklī (mājoklī ir pārāk tumšs/ tam ir caurs jumts/ sienas mitras vai ar pelējumu/ nav grīdas/ nav vannas vai dušas un tualetes iekšelpās)	Eurostat [EU-SILC]	Pieejama (nosacīti) Salīdzināmi dati romu tautības griezumā – “Romi Latvijā” 2015. gada aptauja
16) Iedzīvotāju īpatsvars, kuri dzīvo mājāsaimniecībās, kurām nav minimālais istabu skaits saskaņā ar Eurostat lietoto pārapsdzīvotības definīciju	Eurostat [EU-SILC]	Pieejama (nosacīti) Daļēji izmantojami “Romi Latvijā” 2015. gada aptaujas dati
17) Iedzīvotāju īpatsvars, kuri dzīvo mājāsaimniecībās, kurām nav pieejams krāna ūdens iekšelpās (tikai noteiktām valstīm)	Eurostat [EU-SILC]	Pieejama (nosacīti) Salīdzināmi dati romu tautības griezumā – “Romi Latvijā” 2015. gada aptauja

Mājokļa pieejamības uzraudzībā izraudzītie galvenie rādītāji izriet no EU-SILC apsekojuma, kura datu izmantošanas iespējas un trūkumi ir raksturoti iepriekšējās sadaļās. Tie paši secinājumi attiecas arī uz mājokļa jomu. Papildus tam EU-SILC jautājumu formulējumi ir izmantoti arī 2015. gadā Latvijā īstenotajā romu aptaujā, kuri dod būtisku papildinošu un salīdzināmu informāciju ar situāciju sabiedrībā kopumā. Rezultatīvo rādītāju monitoringam nepieciešams veikt atkārtotu romu kopienas kvantitatīvu aptauju.

Izvēles rezultāta rādītāji:

Rādītājs	Piedāvājumā norādītais	Pieejama informācija par
----------	------------------------	--------------------------

¹⁷ Romi Latvijā. Pētījuma ziņojums (2015). SIA “Latvijas Fakti”, Sabiedrības integrācijas fonds. Pētījums publicēts projekta “Dažādi cilvēki. Atšķirīga pieredze. Viena Latvija II” Nr. JUST/2013/PROG/. AG/4978/AD ietvaros, kurš saņēmis Eiropas Savienības PROGRESS programmas finansiālu atbalstu, 95.lpp. Pieejams: https://issuu.com/sif2015/docs/petijums_romi_lavija (sk. 29.08.2022.)

	datu avots	Latviju
Iedzīvotāju īpatsvars, kuri dzīvo māsaimniecībās, kuru mājoklī nav tualetes, dušas vai vannas	Eurostat [EU-SILC]	Pieejama (nosacīti) Salīdzināmi dati romu tautības griezumā – “Romi Latvijā” 2015. gada aptauja
Iedzīvotāju īpatsvars, kuri dzīvo mājoklī ar cauru jumtu, mitrām sienām, grīdu vai pamatiem, vai puvi logu rāmjos vai grīdā	Eurostat [EU-SILC]	Pieejama (nosacīti) Salīdzināmi dati romu tautības griezumā – “Romi Latvijā” 2015. gada aptauja
Iedzīvotāju īpatsvars, kuri dzīvo māsaimniecībā, kura pēdējo 12 mēnešu laikā bija spiesta pamest mājokli vai apmešanās vietu	Nav zināms	Nav informācijas
Iedzīvotāju īpatsvars, kuri jutušies diskriminēti piederības romu tautībai dēļ pēdējo piecu gadu laikā, kad meklējuši mājokli, 16 un vairāk gadu vecumā	Nav zināms, potenciāli FRS	Būs pieejama nosacīti, ja aptauja tiks īstenota norādītajā ietvarā
Turpmākai izstrādei: <ul style="list-style-type: none"> • Dzīvesvietas segregācija; • Rādītājs, kas attēlo romu situācijas reģionālos aspektus; • Piekļuve pamata pakalpojumiem un infrastruktūrai dotajā apvidū (veselības aprūpes pakalpojumi, sabiedriskais transports, skolas, bērnudārzi) attāluma, izmaksu, darba laika un pakalpojuma trūkuma dēļ; • Iedzīvotāju īpatsvars, kuri dzīvo nelegāli vai neregulārā apmešanās vietā. 	Nav zināms	Latvijai saistošs būtu trešais izvēles rādītājs gadījumā, ja tiks noteikts ES līmeņa apsekojums/ aptauja, kas ļaus iegūt datus par sabiedrību kopumā Potenciāli: EU-SILC 2016. gada piekļuves pakalpojumiem modulis

Procesa rādītāji:

Rādītāja nosaukums	Atzīme par atbilstību Latvijai
A dimensija: Institucionālais ietvars	
Nacionālā romu stratēģija un saistošie politikas dokumenti skaidri ietver pasākumus, kas vērsti uz apmešanās vietas segregācijas izskaušanu	Nav atbilstoši Latvijas situācijai
Ieviestas skaidras vadlīnijas par izlikšanu no mājokļa, un tās tiek efektīvi īstenotas, lai aizsargātu pret nelikumīgām izlikšanām	Nav atbilstoši Latvijas situācijai
Ieviestas skaidras vadlīnijas par izlikšanu no mājām, un tās tiek efektīvi īstenotas, lai aizsargātu mājsaimniecības ar bērniem	
Novērstas pastāvošās nepilnības mājokļu regulējumā, kas neļauj legalizēt neregulētu dzīvojamo fondu romu apkaimēs	Nav atbilstoši Latvijas situācijai
Atbilstības un vērtēšanas kritēriji ES finansētiem projektiem, kurus īsteno infrastruktūras uzlabošanai apdzīvotās vietās ar augstu romu tautības iedzīvotāju īpatsvaru, paredz papildu punktus uzņēmumiem, kuros strādā vai kurus vada romi	Nav atbilstoši Latvijas situācijai
Tiek īstenota politika, lai veicinātu un atbalstītu kopienas līmeņa vietējās pašpalīdzības iniciatīvas mājokļu jomā	Nav atbilstoši Latvijas situācijai
Regulāri tiek veikts apstāšanās vietu un treileru laukumu vajadzību novērtējums	Nav atbilstoši Latvijas situācijai
Ieviesti mehānismi, lai nodrošinātu, ka romi efektīvi izmanto tiesības uz drošu ūdeni un sanitāriju	Nav atbilstoši Latvijas situācijai
B dimensija: Konkrēti pasākumi un rīcība	
Nacionālajās stratēģijās attiecībā uz romu tautības iedzīvotājiem ir atspoguļotas skaidras garantijas un kritēriji attiecībā uz iekļaujošiem mājokļu pakalpojumiem	Atbilst 4.18., 4.20.
Tiek īstenoti mērķtiecīgi pasākumi, lai sniegtu atbalstu sociāli atstumtajiem reģioniem ar mērķi mazināt segregāciju	Nav atbilstoši Latvijas situācijai
Tiek īstenoti mērķtiecīgi pasākumi ar nodrošinātiem finanšu resursiem, lai uzlabotu publisko infrastruktūru nelabvēlīgā situācijā esošajās apdzīvotajās vietās attiecībā uz ceļiem, ūdeni, kanalizāciju, piekļuvi sabiedriskajiem pakalpojumiem un notekūdeņu iekārtām	Atbilst 4.23.
Tiek īstenota programma “Mājoklis vispirms”	Nav atbilstoši Latvijas situācijai
Mājokļu dienestu un pašvaldību biroju darbiniekiem tiek nodrošināta mērķtiecīga apmācība, lai novērstu diskrimināciju un pret romiem vērstu attieksmi mājokļu jomā	Nav informācijas
Regulāri tiek veikta nelabvēlīgo apdzīvoto vietu un nometņu kartēšana un uzraudzība	Nav atbilstoši Latvijas situācijai
Regulāri tiek veikta mājokļu aspektu uzraudzība (vietējo mājokļu vajadzību novērtējumu skaits)	Nav atbilstoši Latvijas situācijai
C dimensija: Lēmumu pieņemšanas procesu kvalitāte	
Ieviesti pasākumi, lai nodrošinātu romu līdzdalību politikas risinājumu izstrādē mājokļu jomā	Nav informācijas
Sadarbībā ar romu pilsoniskās sabiedrības organizācijām tiek izstrādāti konkrēti pasākumi, lai risinātu problēmas mājokļu jomā	Nav informācijas
Intervences pasākumi mājokļu jomā, kas vērsti uz romiem (jo īpaši desegregācija), tiek izstrādāti un īstenoti ar romu kopienas organizāciju līdzdalību	Nav informācijas
Romu NVO piedalās attiecīgo ES fondu darbības programmu uzraudzības komitejās, kuru ietvaros tiek īstenoti īpaši pasākumi mājokļu situācijas uzlabošanai un jo īpaši desegregācijas nodrošināšanai.	Nav informācijas

Rādītāja nosaukums	Atzīme par atbilstību Latvijai
Romu NVO piedalās mājokļu un, jo īpaši, desegregācijas, jomā īstenoto pasākumu rezultātu uzraudzībā	Nav informācijas
Valsts un pašvaldību iestādes lēmumu pieņemšanas procesā mājokļu jomā izmanto romu pilsoniskās sabiedrības un, jo īpaši, romu veselības un izglītības starpnieku tīklu, ieguldījumu	Nav informācijas

7A apakšmērķis: Vides deprivācijas novēršana un vides taisnīguma veicināšana

Šī apakšmērķa rādītāji mēra vides deprivācijas novēršanas progresu mājokļa jomā. Tie mēra izaicinājumus attiecībā uz asimetrisku romu tautības iedzīvotāju izvietojumu telpā, kas paaugstina vides radītos draudus tāpēc, ka persona dzīvo uz piesārņotas zemes vai ir nodarbināta videi bīstamās nozarēs. Pasākumi, kas vēsti uz šī mērķa sasniegšanu, ir cieši saistīti ar mājokļa un infrastruktūras uzlabojumiem kā instrumentiem, kā novērst apkārtējās vides radītos draudus, kā arī nodarbinātību (pienācīga darba kontekstā) un dzīves apdraudētā vidē ietekmi uz veselību. Galvenais šī virziena pasākumu uzdevums ir nodrošināt drošu un ilgtspējīgu vidi.

Izvēles rezultāta rādītāji:

Rādītājs	Piedāvājumā norādītais datu avots	Pieejama informācija par Latviju
Romu īpatsvars, kuri dzīvo mājāsaimniecībās, kuru mājokļos ir šādas problēmas: piesārņojums, neīrums vai citas vides problēmas vietējā teritorijā, piemēram, dūmi, putekļi, nepatīkamas smakas vai piesārņots ūdens	Eurostat [EU-SILC 2018. gada mājokļa moduļa ietvaros]	Pieejama (nosacīti)
Papildu rādītāji, kas jāizstrādā attiecībā uz videi bīstamu dzīves apstākļu iedarbību, kas rada risku veselībai, piemēram: <ul style="list-style-type: none"> • dzīvošana teritorijās, kas pakļautas dabas katastrofām (pēc katastrofu veida – upju plūdi, strauji plūdi, zemes nogrūvumi u. c.); • dzīvošana videi bīstamās teritorijās (pēc to veida – atkritumu izgāztuves, pamestas rūpniecības teritorijas, raktuves u. c.); • bīstamu faktoru iedarbība (pēc to veida – dzīvošana piesārņotās teritorijās, atkarība no neattīrītiem un piesārņotiem ūdens avotiem, toksisku emisiju iedarbība, elektromagnētiskā starojuma iedarbība u.c.); • darbs bīstamās profesijās, tostarp darbs atkritumu poligonos vai atkritumu savākšanas darbi, bez atbilstošas aizsardzības; • dzīvošana apgabalos, kuros trūkst tādas infrastruktūras kā drošs dzeramais ūdens, notekūdeņu attīrīšana, asfaltēti ceļi un atkritumu savākšana; • mājāsaimniecību īpatsvars, kas mājokļa apsildīšanai izmanto cieto atkritumu dedzināšanu. 	Nav izstrādāts	Nav Latvijai raksturīga problēma/situācija

Procesa rādītāji:

Rādītāja nosaukums	Atzīme par atbilstību Latvijai
A dimensija: Institucionālais ietvars	
Nacionālā romu stratēģija vai saistīti politikas dokumenti skaidri ietver pasākumus cīņai pret vides deprivāciju un vides taisnīguma veicināšanai	Nav atbilstoši Latvijas situācijai
Īstenošanas pamatnostādnes nodrošina prioritāru piekļuvi sociālajiem mājokļiem romiem, kas dzīvo videi bīstamās teritorijās	Nav atbilstoši Latvijas situācijai
Stingri tiek ievēroti mājokļu drošības standarti un novērsta dzīvošana bīstamos apstākļos	Vispārējā kārtībā
Tiek veikts jauno būvlaukumu un apstāšanās vietu vides novērtējums	Nav atbilstoši Latvijas situācijai
Ieviesti efektīvi mehānismi, lai nodrošinātu darba drošības prasību izpildi attiecībā uz darbu bīstamā vidē	Vispārējā kārtībā
B dimensija: Konkrēti pasākumi un rīcība	
Tiek īstenoti mērķtiecīgi pasākumi ar nodrošinātiem finanšu resursiem, lai pārvietotu romu ģimenes, kas dzīvo ekoloģiski bīstamās teritorijās	Nav atbilstoši Latvijas situācijai
Veikts ietekmes novērtējums par mājokļu politikas un romiem paredzēto mājokļu nodrošinājuma vides faktoriem	
Vides ietekme un vides riski attiecībā uz romiem ir aplūkoti valsts stratēģijās romu jautājumā	Nav atbilstoši Latvijas situācijai
C dimensija: Lēmumu pieņemšanas procesu kvalitāte	
Īpaši pasākumi vides problēmu risināšanai romu dzīvesvietās (jo īpaši segregētās romu kopienās) tiek izstrādāti sadarbībā ar romu pilsoniskās sabiedrības organizācijām un attiecīgo apdzīvoto vietu romu iedzīvotājiem	Nav atbilstoši Latvijas situācijai
Intervences pasākumi drošas un ilgtspējīgas vides jomā, kas paredzēti romiem (jo īpaši segregētās romu kopienās), tiek izstrādāti un īstenoti, piedaloties romu kopienas organizācijām	Nav atbilstoši Latvijas situācijai
Romu pilsoniskās sabiedrības organizācijas piedalās attiecīgo ES fondu darbības programmu uzraudzības komitejās, kuru ietvaros tiek īstenoti īpaši pasākumi vides stāvokļa uzlabošanai romu dzīvesvietās (jo īpaši atstumtās romu kopienās)	Nav atbilstoši Latvijas situācijai
Romu pilsoniskās sabiedrības organizācijas piedalās to pasākumu rezultātu uzraudzībā, kas īstenoti, lai uzlabotu vides stāvokli romu dzīvesvietās (jo īpaši segregētās romu kopienās)	Nav atbilstoši Latvijas situācijai
Valsts un pašvaldību iestādes, pieņemot lēmumus veselības jomā, izmanto romu pilsoniskās sabiedrības un, jo īpaši, romu veselības starpnieku tīklu, ieguldījumu	Nav atbilstoši Latvijas situācijai

Kopsavilkums par ES romu līdztiesības, iekļaušanas un līdzdalības stratēģiskā satvara uzraudzības sistēmā iekļautajiem rādītājiem un to datu avotiem

Šobrīd Latvijā ir pieejami 15 (septiņi pilnībā un astoņi daļēji) no ES romu līdztiesības, iekļaušanas un līdzdalības stratēģiskā satvara uzraudzības sistēmas piedāvājumā iekļautajiem 19 (17 pamata un divi papildu) galvenajiem rādītājiem, kuri, kā plānots, būs saistoši visām ES dalībvalstīm. Pilnībā pieejami Latvijā ir 2., 7., 8., 10., 15., 16. un 17. galvenais rādītājs, daļēji pieejami dati par 1., 3., 3.1., 4., 4.1., 11., 12. un 13. galvenais rādītājs, nav pieejama informācija par 5., 6., 9. un 14. galveno rādītāju (daļēji tāpēc, ka Eiropas Pamattiesību aģentūra nav vēl precīzi izstrādājusi tā ietvaru – formulējumu un datu avotu), tostarp 9. galvenais rādītājs nav attiecināms uz Latviju, jo Latvijas romu kopiena nav tik liela, lai veidotos situācija, ka skolēnu vairākums kādā izglītības iestādē būtu romu tautības.

Gadījumos, kad galvenais rādītājs pieejams pilnībā, datus romu situācijas uzraudzībai nodrošina 2015. gadā veiktais pētījums “Romi Latvijā”, attiecīgi sešu rādītāju rezultātu aktualizēšanai ir nepieciešams veikt atkārtotu kvantitatīvu romu kopienas Latvijā aptauju (vai noteikt aizvietojošo rādītāju gadījumos, kad datu avots ir EU-SILC apsekojums, sk. turpinājumā).

Piecus no galvenajiem rādītājiem plānots iegūt caur Pamattiesību aģentūras Pamattiesību aptauju. Latvijas gadījumā šī aptauja spēj nodrošināt tikai informāciju par situāciju sabiedrībā kopumā. Prognozējams, ka Latvijas romu kopienas mazskaitlīguma dēļ to pārstāvēniecība aptaujas izlasē ir nepietiekama, lai veiktu ticamu rādītāja novērtējumu. Vienlaikus formulējums, ka šie ir galvenie rezultāti, kuru iegūšana dalībvalstīm ir jānodrošina, rada situāciju, kad Latvijai ir jāatrod alternatīvs datu avots aptaujai, ko Eiropas Pamattiesību aģentūra organizē ES dalībvalstu līmenī. Šāds uzstādījums nav uzskatāms par taisnīgu, attiecīgi ir būtiski, lai Eiropas Pamattiesību aģentūras nodrošina vajadzīgos datu griezumus arī tādām mazām valstīm kā Latvija. Divos no pieciem rādītāju gadījumiem Latvija var iekļaut nepieciešamos jautājumus romu kopienas Latvijā aptaujā, ja tāda tiks organizēta.

Septiņiem galvenajiem rādītājiem (3., 3.1., 4., 4.1., 15., 16. un 17. rādītājs) datu avots ir EU-SILC apsekojums, kura instrumentārijs un organizēšanas kārtība tiek koordinēta ES līmenī caur Eurostat. Apsekojuma instrumentārijs līdz šim nav ietvēris etnisko griezumu, attiecīgi dati šādā aspektā nav iegūstami. Latvijas gadījumā jāņem vērā, ka arī gadījumā, ja etniskās piederības griezumā tiktu iekļauts EU-SILC aptaujas anketā, romu tautības iedzīvotāju skaits Latvijā ir par mazu, lai tiktu pienācīgā apmērā pārstāvēts apsekojuma izlasē. Tomēr šajā situācijā ir iespējams izmantot Eiropas Pamattiesību aģentūras piedāvājumu gadījumos, kad dati etniskā griezumā nav pieejami, lietot kādu aptuveno (*proxy*) rādītāju. Izvērtējot 2015. gadā Latvijā veiktās romu tautības iedzīvotāju aptaujas datus par mājāsaimniecību ienākumiem, vienīgais aptuvenais/ aizvietojošais (*proxy*) rādītājs ir mājāsaimniecības ienākumu atbilstība 1.kvintīļu grupai, kuru varētu lietot visos gadījumos, kad nepieciešami ātri novērtējumi par romu situāciju, kur datu avots EU-SILC.

Četros gadījumos galveno rādītāju datu avots ir Darbaspēka apsekojums (*Labour Force Survey*), kurš arī tiek koordinēts Eurostat līmenī. Šajā gadījumā, līdzīgi kā EU-SILC, Latvijā nebūs iespējams noteikt rādītājus romu tautības griezumā, tomēr līdzvērtīgu informāciju

divos gadījumos (8. un 10. rādītājs) var nodrošināt 2015. gadā veiktā romu aptauja Latvijā. Vēl divi rādītāji (11. un 12.) varētu tikt mērīti ar romu aptaujas palīdzību nākotnē.

Divu galveno rezultātu gadījumā (7. un 13.) datu avots ir informācija, kas iegūt Eiropas Statistiskās sistēmas ietvaros, un vienā gadījumā informācijas avots sagatavotajā rādītāju dokumentā nav precizēts. Attiecībā uz vienu galveno rādītāju – atšķirību jaundzimušo paredzamā mūža ilgumā – saskaņā ar norādītājās datu bāzēs pieejamo informāciju, nav iespējams iegūt etniskās piederības griezumā, tāpēc ir apšaubāma šāda rādītāja noteikšana par saistošu visām ES dalībvalstīm.

Vienlaikus seši galvenie rādītāji jau ir bijuši mērīti Latvijā un vēl piecus būtu iespējams mērīt nacionāla līmeņa romu kopienas kvantitatīvas aptaujas ietvaros. Šim pētījumam nākotnē būtu jābūt regulāram, aptuveni vienu reizi 7-10 gados, lai varētu noteikt katra lielā politikas plānošanas septiņu gadu cikla sākotnējo un noslēguma rezultāta rādītāju. Tādējādi ieteicams tuvāko romu aptauju Latvijā veikt 2023. gadā un nākamo – aptuveni 2030. gadā. Gadījumā, ka Eiropas Pamattiesību aģentūra uzskata, ka nacionālas romu aptaujas būtu jāriko biežāk, tad šim nolūkam vai saskaņā ar Eiropas Pamattiesību aģentūras izstrādāto romu aptaujas metodoloģiju, tad šim nolūkam būtu jāpiešķir papildu budžeta līdzekļi.

ES romu līdztiesības, iekļaušanas un līdzdalības stratēģiskā satvara uzraudzības sistēmas piedāvājumā ir iekļauti 27 pilnībā izstrādāti sekundāriem jeb izvēles rādītāji (vēl daļā gadījumu nepieciešama papildus rādītāju precizēšana), no kuriem Latvijā ir pieejami 14 rādītāji (pieci pilnībā un deviņi – daļēji), bet viens neatbilst Latvijas situācijai. Vēl septiņi rādītāji Latvijā varētu būt pieejami daļēji, ja Eiropas Pamattiesību aģentūra veiks plānoto datu vākšanu Pamattiesību aptaujas ietvaros, taču Latvijas gadījumā nebūs pieejami dati par romu situāciju attiecīgajā griezumā.

No piedāvātajiem izvēles rādītājiem, deviņi mēra romu tautības iedzīvotāju piedzīvotu diskrimināciju, aizskārumu vai fizisku uzbrukumu, tāpēc ir ieteicama to iekļaušana arī Latvijas romu kopienas aptaujā; septiņi izvēles rādītāji izriet no EU-SILC apsekojuma, tāpēc romu situācijas mērīšanai Latvijā varētu būt piemērojams iepriekš norādītais aptuvenais rādītājs – mājstāvēšanas piederība 1. kvintilei (tostarp, divi no šiem rādītājiem bijuši iekļauti 2015. gadā veiktajā romu aptaujā Latvijā).

Uzraudzības sistēmas ietvara dokuments piedāvā arī lielu procesa rādītāju skaitu, no kuriem daļa ir iestrādāta Latvijas “Plānā romu stratēģiskā ietvara pasākumu īstenošanai 2022. – 2023.gadam”. Atbilstoši progresa identificēšanas vajadzībām šie indikatori var tikt iekļauti ziņojumos par romu situāciju Latvijā.

Priekšlikumi datu vākšanai un romu situācijas monitoringa sistēmas uzlabošanai Latvijā

Izvērtējot Eiropas Pamattiesību aģentūras piedāvāto galveno un izvēles indikatoru sarakstu, Latvijas romu platforma VI ietvaros ir ieteicams organizēt romu kopienas aptauju, ietverot 2015. gada aptaujas jautājumus un papildinot tos ar jautājumiem, kas ļautu mērīt šīs nodaļas turpinājumā atlasītos rezultāta rādītājus.

Kopumā, ņemot vērā rādītāju aprēķināšanas specifiskās prasības (piemēram, vairāki no tiem ir uz dodami noteiktās vecuma grupās vai personām, kurām izpildās citi nosacījumi – darba meklēšana, nodarbinātība, skolas vecuma bērnu vecāki), pirmkārt, ir nepieciešams apsvērt, vai iespējams Latvijas romu platforma VI ietvaros sasniegt skaitliski lielāku respondentu skaitu. Ja 2015. gadā tika aptaujāti 365 romu tautības pārstāvji, tad, ja finansējums atļauj organizēt plašāku aptauju, respondentu skaits būtu palielināms līdz 400-500 respondentiem.

No galveno rādītāju grupas, par kuriem šobrīd Latvijā dati ir pieejami daļēji, romu kopienas aptaujā būtu iekļaujami šādi:

- Iedzīvotāju īpatsvars, kuri jūtas diskriminēti tāpēc, ka ir romi, jebkurā no jomām, kas aptvertas aptaujā pēdējo 12 mēnešu laikā;
- Iedzīvotāju īpatsvars, kuri dzīvo mājsaimniecībā ar dziļu materiālo nenodrošinātību (nevar atļauties vismaz četras no deviņām iespējām, piemēram, ēdienu, siltumu vai uzaicināt draugus);
- Bērni līdz 18 gadu vecumam, kuri dzīvo dziļās materiālās nenodrošinātības apstākļos;
- Iedzīvotāju īpatsvars, kuri jutušies diskriminēti (jebkurā jomā) pēdējo 12 mēnešu laikā un ziņojuši par pēdējo diskriminācijas gadījumu kā tādu, kas noticis romu tautības piederības dēļ;
- Aktīvas pilsonības un dalības rādītājs – atbilstoši tam, kā to izstrādās Eiropas Pamattiesību aģentūra;
- Jauniešu 15-29 gadu vecumā īpatsvars, kuru pašreizējā galvenā aktivitāte ir “nav iesaistīti nodarbinātībā un izglītībā” (NEET);
- Nodarbinātības atšķirības dzimuma griezumā: atšķirība algota darba īpatsvarā 20-64 gadus vecu sieviešu un vīriešu starpā;
- Iedzīvotāju īpatsvars, kuriem ir ierobežota piekļuve veselības un sociālajiem pakalpojumiem – atbilstoši tam, kā to izstrādās Eiropas Pamattiesību aģentūra.

No izvēles rādītāju grupas, par kuriem šobrīd Latvijā dati ir pieejami daļēji, romu kopienas aptaujā būtu ieteicams iekļaut šādus:

- Iedzīvotāju īpatsvars, kuri piedzīvojuši nauda motivētu aizskārums (kopumā piecas reizes) tāpēc, ka pieder romu tautībai pēdējo 12 mēnešu laikā pirms aptaujas;
- Iedzīvotāju īpatsvars, kuri piedzīvojuši fizisku uzbrukumu tāpēc, ka pieder romu tautībai (no visiem aptaujas dalībniekiem) pēdējo 12 mēnešu laikā;

- Iedzīvotāju īpatsvars, kas dzīvo mājsaimniecībā, kas nevar atļauties maltīti ar gaļu, vistas gaļu, zivīm (vai līdzvērtīgu veģetāru maltīti) katru otro dienu;
- Iedzīvotāju īpatsvars, kas dzīvo mājsaimniecībā, kurā vismaz viena persona mājsaimniecībā pēdējā mēneša laikā ir gājusi gulēt izsalkusi, jo nebija pietiekami daudz naudas pārtikai;
- Bērnu īpatsvars 0-17 gadu vecumā, kuri dzīvo mājsaimniecībā, kurā vismaz viena persona mājsaimniecībā pēdējā mēneša laikā ir gājusi gulēt izsalkusi, jo nebija pietiekami daudz naudas pārtikai;
- Iedzīvotāju īpatsvars, kas dzīvo mājsaimniecībā, kuri tikai ar (lielām) grūtībām spēj “savilkt galus kopā”;
- Iedzīvotāju īpatsvars, kuriem nav bankas konta;
- Iedzīvotāju īpatsvars, kuri NAV ziņojuši par pēdējo aizskārumu gadījumu tāpēc, ka pieder romu tautībai (no visiem aizskāruma gadījumiem);
- Iedzīvotāju īpatsvars, kuri NAV ziņojuši par pēdējo fizisko uzbrukumu tāpēc, ka pieder romu tautībai;
- Iedzīvotāju īpatsvars, kuri ir dzirdējuši/ zina vismaz vienu no vienlīdzības, cilvēktiesību vai tiesībsarga, institūcijām;
- Iedzīvotāju īpatsvars, kuri uzticas policijai;
- Iedzīvotāju īpatsvars, kuri uzticas tiesu sistēmai;
- Obligātās izglītības vecuma bērnu (5-18 gadi) īpatsvars;
- Personu īpatsvars, kuri pēdējo 12 mēnešu laikā izjutuši diskrimināciju piederības romu tautībai dēļ, kad vecāka vai skolēna/ studenta statusā kontaktējušies ar izglītības iestādes vadību;
- Naida motivētas bērnu iebiedēšanas/ aizskaršanas piederības romu tautībai dēļ skolā pēdējo 12 mēnešu laikā izplatība, no visiem respondentiem, kuri ir skolas vecuma bērnu vecāki/ aizbildņi;
- Iedzīvotāju īpatsvars, kuri jutušies diskriminēti romu tautības piederības dēļ pēdējo 12 mēnešu laikā, darba vietā;
- Iedzīvotāju īpatsvars, kurš kopumā novērtē savu veselību kā “ļoti laba” vai “laba”, respondenti;
- Iedzīvotāju īpatsvars, kuri jutušies diskriminēti romu tautības piederības dēļ pēdējo 12 mēnešu laikā, kad saņēmuši veselības aprūpes pakalpojumus;
- Iedzīvotāju īpatsvars, kuri dzīvo mājsaimniecībā, kura pēdējo 12 mēnešu laikā bija spiesta pamest mājokli vai apmešanās vietu;
- Iedzīvotāju īpatsvars, kuri jutušies diskriminēti piederības romu tautībai dēļ pēdējo piecu gadu laikā, kad meklējuši mājokli;

- Romu īpatsvars, kuri dzīvo mājsaimniecībās, kuru mājokļos ir šādas problēmas: piesārņojums, netīrumi vai citas vides problēmas vietējā teritorijā, piemēram, dūmi, putekļi, nepatīkamas smakas vai piesārņots ūdens.

Summary

Currently, Latvia has access to the data for 15 (seven fully and eight partially) of the 19 (17 core and two additional) headline indicators included in the proposal for the Monitoring Framework for an EU Roma Strategic Framework for Equality, Inclusion and Participation, which are expected to be binding for all EU Member States. Headline indicators of the Monitoring framework proposal No. 2, 7, 8, 10, 15, 16 and 17 are fully available in Latvia, data on headline indicators No. 1, 3, 3.1, 4, 4.1, 11, 12 and 13 (according their number in the document of the proposed portfolio of indicators) are partially available, information on headline indicators No. 5, 6, 9 and 14 is not available in Latvian context. Headline indicator No.14 is not available partly because the European Agency for Fundamental Rights has not yet developed its precise framework – formulation and data source. Headline Indicator No. 9 is not applicable to Latvia, as the Latvian Roma community is not so large as to create a situation where the majority of pupils in an educational institution would be of Roma nationality.

In cases where the headline indicator is fully available in Latvian context, data for monitoring the situation of Roma is provided by the 2015 Roma in Latvia survey, and updating the results for the six indicators requires a repeat quantitative survey of the Roma community in Latvia (or introduction of a proxy indicator is possible where the data source is the EU-SILC survey, see below).

Five of the headline indicators are to be collected through the Fundamental Rights Agency's Fundamental Rights Survey. In the case of Latvia, this survey can only provide information on the situation in society in general. Due to the small size of the Latvian Roma community, their representation in the survey sample is expected to be insufficient for a reliable assessment of the indicator. At the same time, the formulation given by the FRA that these are the headline indicators that the Member States have to ensure, creates a situation where Latvia has to find an alternative data source to the survey organised by the European Agency for Fundamental Rights at EU Member State level. This is not a fair set-up and it is therefore essential that the European Fundamental Rights Agencies also provide the necessary cross-sections of data for small countries such as Latvia. In two of the five indicator cases, Latvia may include the necessary questions in a survey of the Roma community in Latvia, if one is organised.

For the seven headline indicators (indicators No. 3, 3.1, 4, 4.1, 15, 16 and 17), the data source is the EU-SILC survey, the questionnaire and organisation of which is coordinated at EU level through Eurostat. The questionnaire has not yet included an ethnic breakdown, so data in this respect are not available. In the case of Latvia, it should be noted that even if an ethnic breakdown were included in the EU-SILC questionnaire, the Roma population in Latvia is too small to be adequately represented in the survey sample. However, in this situation it is possible to use the European Agency for Fundamental Rights offer to use a proxy indicator in cases where ethnic disaggregated data are not available. When examining the data on household income from the 2015 Roma population survey in Latvia, the only proxy indicator is the household income which corresponds to the 1st quintile group of general population. Thus, this proxy indicator could be used in all cases where quick estimates of the situation of Roma are needed and where the data source is EU-SILC.

In four cases, the data source for the headline indicators is the Labour Force Survey, which is also coordinated at Eurostat level. In this case, as in EU-SILC, it will not be possible to identify indicators by Roma ethnicity in Latvia, but in two cases (indicators No. 8 and 10), the 2015 Roma survey in Latvia can provide equivalent information. Two more indicators (No. 11 and 12) could be measured by the Roma survey in the future.

In the case of two headline indicators (No. 7 and 13), the data source is information from the European Statistical System and in one case the source is not specified in the document. For one key indicator, the difference in life expectancy at birth, the information available in the databases indicated does not allow the analysis in ethnic disaggregation, which makes it questionable to make this indicator binding for all EU Member States.

At the same time, six headline indicators have already been measured in Latvia and five more could be measured in a quantitative survey of the Roma community at national level. This survey should be regular in the future, approximately once every 7-10 years, so that an initial and final outcome indicator can be established for each major policy planning cycle of seven years. It is therefore recommended that the next Roma survey in Latvia should be carried out in 2023 and another one – around 2030. In case the European Agency for Fundamental Rights considers that national Roma surveys should be conducted more frequently or in accordance with the Roma survey methodology developed by the European Agency for Fundamental Rights, additional financial resources should be allocated for this purpose.

The proposed Monitoring Framework for an EU Roma Strategic Framework for Equality, Inclusion and Participation includes 27 fully developed secondary or optional indicators (in some cases additional indicators need to be specified), of which 14 are available in Latvia (five fully and nine partially), but one does not correspond to the Latvian context. A further seven indicators may be partially available in Latvia if the European Agency for Fundamental Rights carries out the planned data collection in the framework of the Fundamental Rights Survey, but no data on the situation of the Roma at the relevant cross-section will be available for Latvia.

Out of the proposed optional indicators, nine measure discrimination, harassment or physical assault experienced by the Roma population and are therefore recommended for inclusion in the Latvian Roma Community Survey; seven optional indicators are derived from the EU-SILC survey, so the proxy indicator indicated above – household membership of the 1st quintile (including two of these indicators that were included in the 2015 Roma survey in Latvia) – could be applicable to measure the situation of the Roma in Latvia.

The Monitoring Framework document also offers a large number of process indicators, some of which are embedded in Latvia's "Plan for the implementation of the measures of the Roma Strategic Framework 2022-2023". These indicators can be included in reports on the situation of Roma in Latvia, as needed to identify progress.

Having assessed the list of headline and optional indicators proposed by the European Agency for Fundamental Rights, it is recommended that the Latvian Roma Platform VI organises a survey of the Roma community, incorporating the questions from the 2015 survey and supplementing them with questions to measure the outcome indicators selected below.

In general, given the specific requirements for calculating the indicators (e.g., a number of them are to be asked of certain age groups or persons who fulfil other conditions – being in

job search, employment, parents of school-age children etc.), it is first necessary to consider whether it is possible to reach a larger number of respondents within the framework of the Latvian Roma Platform VI. If 365 Roma were surveyed in 2015, the number of respondents could be increased to 400-500 if funding allows for a larger survey.

Among the group of headline indicators for which data are currently partially available in Latvia, the following should be included in a survey of the Roma community:

- Share of the population who feel discriminated against because they are Roma in any of the areas covered by the survey in the last 12 months;
- Share of the population living in a household with deep material deprivation (unable to afford at least four out of nine options such as food, warmth or having friends over);
- Children under 18 living in conditions of deep material deprivation;
- Share of the population who have felt discriminated against (in any area) in the last 12 months and report the most recent case of discrimination as having occurred because of their Roma ethnicity;
- Active citizenship and participation indicator – as developed by the European Agency for Fundamental Rights;
- Share of young people aged 15-29 whose current main activity is "not in employment and education" (NEET);
- Gender employment gap: difference in the share of women aged 20-64 in paid employment between men and women;
- Share of the population with limited access to health and social services – as will be developed by the European Agency for Fundamental Rights.

From the optional group of indicators for which data are currently partially available in Latvia, it would be advisable to include the following in the Roma community survey:

- Share of the population who have experienced hate-motivated harassment (five times in total) because they are Roma in the 12 months preceding the survey;
- Share of the population who have experienced a physical assault because of their Roma ethnicity (out of all respondents) in the last 12 months;
- Share of the population living in a household that cannot afford a meal with meat, chicken, fish (or equivalent vegetarian meal) every second day;
- Share of the population living in a household where at least one person in the household has gone to bed hungry in the last month because they did not have enough money for food;
- Share of children aged 0-17 living in a household where at least one person in the household has gone to bed hungry in the last month because there was not enough money for food;

- Share of people living in a household who are (very) struggling to make ends meet;
- Share of the population without a bank account;
- Share of the population who did NOT report the last case of harassment because they are Roma (of all cases of harassment);
- Share of the population who did NOT report the last physical assault because they are Roma;
- Share of the population who have heard/know at least one of the equality, human rights or ombudsmen, institutions;
- Share of the population who trust the police;
- Share of the population who trust the judicial system;
- Share of children of compulsory education age (5-18 years);
- Share of people who have experienced discrimination in the last 12 months because of their Roma ethnicity, when in contact with the management of an educational institution as a parent or as a pupil/student;
- Share of hate-motivated bullying/harassment of children because of their Roma ethnicity at school in the last 12 months, of all respondents who are parents/guardians of school-age children;
- Share of the population who have felt discriminated against because of their Roma ethnicity in the last 12 months in the workplace;
- Share of the population who rate their overall health as "very good" or "good", respondents;
- Share of the population who have felt discriminated against because of their Roma ethnicity in the last 12 months when receiving health services;
- Share of the population living in a household that was forced to leave their home or accommodation in the last 12 months;
- Share of the population who have felt discriminated against because of their Roma ethnicity in the last five years when looking for housing;
- Share of Roma living in households with the following problems: pollution, dirt or other environmental problems in the local area such as smoke, dust, unpleasant smells or contaminated water.

Anotācija

<p>Pētījuma mērķis, uzdevumi un galvenie rezultāti latviešu valodā</p> <p>Pētījuma mērķis ir veikt priekšizpēti romu stratēģiskā ietvara īstenošanas monitoringa pilnveidošanai. Tās ietvaros ir veikta pieejamo datu avotu par romu situāciju Latvijā apkopošana un analīze par šo datu atbilstību Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūras sagatavoto rādītāju kopumam. Tā rezultātā ir izstrādāti priekšlikumi trūkstošo datu iegūšanai, t.sk., projekta “Latvijas romu platforma VI” ietvaros, balstoties uz iepriekš Eiropas Pamattiesību aģentūras noteikto, kuri rādītāji būs saistoši visām ES dalībvalstīm. Izstrādājot priekšlikumus, ir ņemta vērā datu vākšanas šaurās un sociālās atstumtības riskam pakļautās iedzīvotāju grupās specifika un līdz šim Latvijā iepriekš gūtā pieredze romu un citu līdzīgu mērķa grupu aptauju organizēšanā.</p>	<p>Pētījuma mērķis, uzdevumi un galvenie rezultāti angļu valodā</p> <p>The aim of the study is to carry out a feasibility study to improve the monitoring of the implementation of the Roma Strategic Framework. It includes a compilation of available data sources on the situation of Roma in Latvia and an analysis of the relevance of these data to the set of indicators prepared by the European Union Agency for Fundamental Rights. As a result, proposals have been developed to obtain the missing data, including in the framework of the project “Latvian Roma Platform VI”, based on the indicators previously identified by the European Agency for Fundamental Rights, which will be binding for all EU Member States. The proposals take into account the specificities of data collection in narrow and socially excluded groups and the experience gained so far in Latvia in organising surveys of Roma and other similar target groups.</p>
<p>Galvenās pētījumā aplūkotās tēmas</p>	<p>Horizontālās prioritātes Piekļuve izglītībai Piekļuve nodarbinātībai Piekļuve veselības aprūpei Piekļuve mājoklim</p>
<p>Pētījuma pasūtītājs</p>	<p>Kultūras ministrija</p>
<p>Pētījuma īstenotājs</p>	<p>Nodibinājums “Baltic Institute of Social Sciences”</p>
<p>Pētījuma īstenošanas gads</p>	<p>2022</p>
<p>Pētījuma finansēšanas summa un finansēšanas avots</p>	<p>EUR 5 545,00 (bez PVN) Projekta “Latvijas romu platforma VI” (līguma Nr.101008452-NRP6-LV) finanšu līdzekļi</p>
<p>Pētījuma klasifikācija</p>	<p>Padziļinātas ekspertīzes pētījumi</p>
<p>Politikas joma, nozare</p>	<p>9. Pilsoniskās sabiedrības un demokrātijas politika 9.4. Sabiedrības integrācija</p>
<p>Pētījuma ģeogrāfiskais aptvērums (visa Latvija vai noteikts reģions/novads)</p>	<p>Latvija</p>

Pētījuma mērķa grupa/-as (piemēram, Latvijas iedzīvotāji darbspējas vecumā)	Romi
Pētījumā izmantotās metodes pēc informācijas ieguves veida:	
1) tiesību aktu vai politikas plānošanas dokumentu analīze	Īstenota
2) statistikas datu analīze	Īstenota
3) esošo pētījumu datu sekundārā analīze	Īstenota
4) padziļināto/ekspertu interviju veikšana un analīze	Nav izmantota
5) fokusa grupu diskusiju veikšana un analīze	Nav izmantota
6) gadījumu izpēte	Nav izmantota
7) kvantitatīvās aptaujas veikšana un datu analīze	Nav izmantota
8) citas metodes (norādīt, kādas)	
Kvantitatīvās pētījuma metodes (ja attiecināms):	
1) aptaujas izlases metode	Nav izmantota
2) aptaujāto/anketēto respondentu/vienību skaits	Nav izmantota
Kvalitatīvās pētījuma metodes (ja attiecināms):	
1) padziļināto/ekspertu interviju skaits (ja attiecināms)	Nav izmantota
2) fokusa grupu diskusiju skaits (ja attiecināms)	Nav izmantota
Izmantotās analīzes grupas (griezumi)	
Pētījuma pasūtītāja kontaktinformācija	Kultūras ministrija
Pētījuma autori (autortiesību subjekti)	Nodibinājums Baltic Institute of Social Sciences